

Dette værk er downloadet fra
Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek er en del af foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data. Det er et special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
<http://bibliotek.dis-danmark.dk>

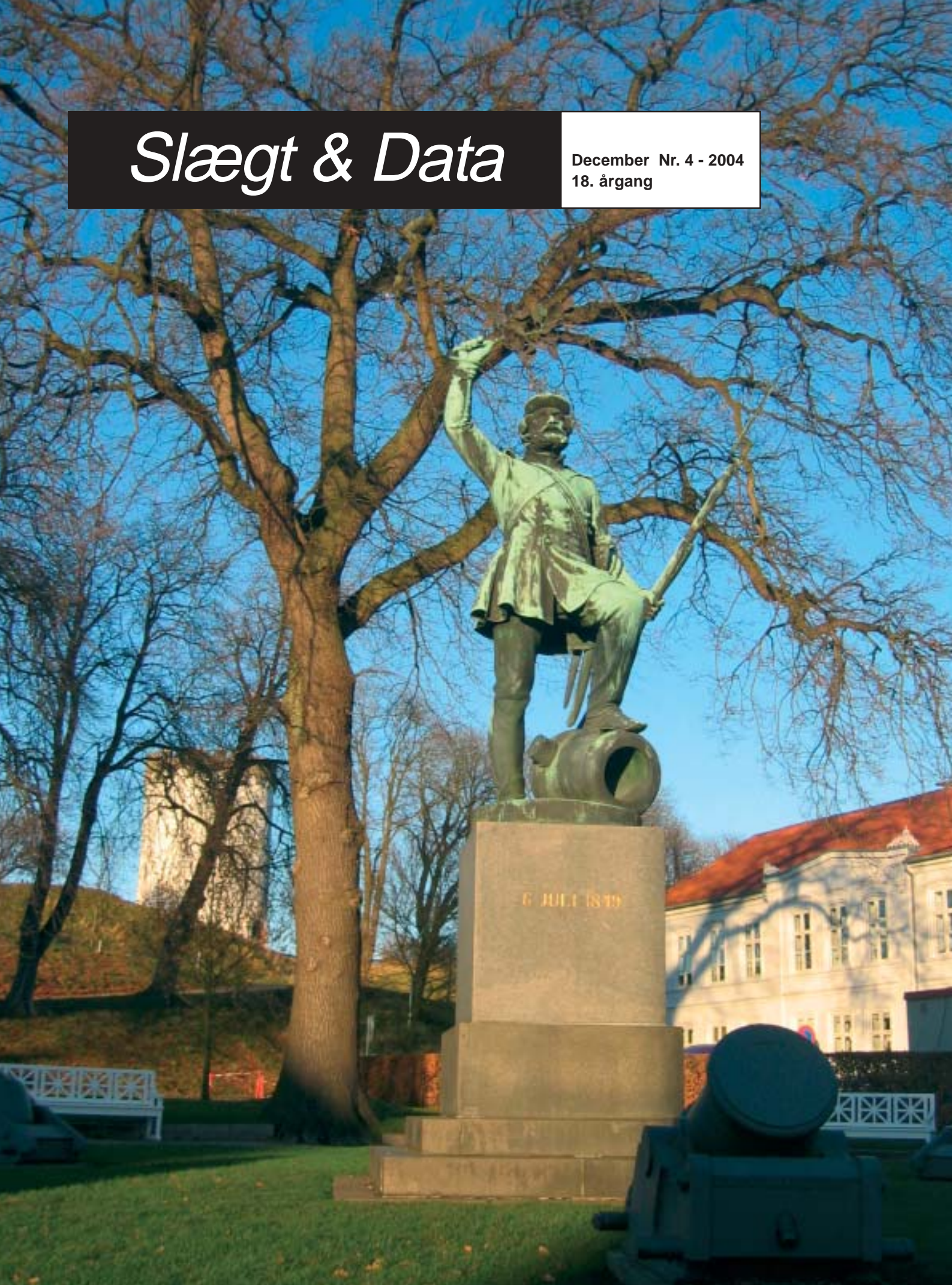
Foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavs-retten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Når det drejer sig om værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig, privat brug.

Slægt & Data

December Nr. 4 - 2004
18. årgang

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.dis-danmark.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Redaktionen:

Erik Kann, ansvarshavende redaktør
Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
Tlf: 45 85 18 02
redaktion@dis-danmark.dk
samt:
Kathrine Tobiasen, best.medlem
Anne Katrine Rud, journalist

Trykkeri: Grafisk Data Center
Trykoplæg: 4.500 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning. Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler. Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline: Udkommer:

1.februar 2005	Marts 2005
1.maj 2005	Juni 2005
1.august 2005	September 2005
1.november 2005	December 2004

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent 2005: 175 kr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 4 - december 2004

- 3 Kalenderen
- 5 Kartoffeltyskerforskning 1. del
- 10 Tingbøgerne i slægtsforskningen
- 12 Fandt oldefar i Amerika – en historie fra Internettet
- 14 Släktforskardagarne i Østersund
- 15 Helenas aner fra Cameroun
- 16 Af en slægtsforskners dagbog
- 18 Endnu en fuphistorie
- 19 Resumé af bestyrelsesweekenden
- 20 Mit besøg i USA og hos John Steed
- 22 Køkkenskriveren skulle også synge til gudstjenesten
- 23 Læsekredsen
- 26 Efterårskursus på Nørgaards Højskole
- 27 Interview med Hans H. Worsøe
- 31 DIS' ekspedition, DIS' bestyrelse
- 32 Kontingent for 2005

Forsiden

Fotoet er taget af Jens V. Olsen, DIS' bestyrelsessuppleant.
Landsoldaten – er den populære betegnelse for vor berømte og folkekære billedstøtte i Fredericia.
Bronzestatuen er 3,75 m høj og står på et 2,5 m højt granitfodstykke.
Indskriften er: *6. Juli 1849*
DIS's bestyrelse holdt bestyrelsesweekend på Brogården i november og besøgte Fredericia, hvor vi hørte om 3 års krigen og bl.a. så dette mindesmærke.

Links i artiklerne

De links - der står i artiklerne i dette nummer - er også lagt på www.dis-danmark.dk

KALENDEREN

Odense

Onsdag 12. januar 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

”Badstuen”

Øster Stationsvej 26

5000 Odense

Godsarkiver

v/ Jytte Skaaning

Gennemgang af godsarkivernes enorme kildemateriale.

Foredraget gennemgår det vigtigste arkivmateriale til belysning af ganske almindelige bønders historie i 17- og 1800 tallet.

Der er gratis adgang.

Tilmelding senest 4. januar 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Humblebæk

Søndag 23. januar 2005

Kl. 10.00 til 16.00

Langebjergskolen

Langebjergvej 401

3050 Humlebæk

Brothers Keeper

v/ Chris Gade Oxholm Sørensen

Om formiddagen præsenteres programmet med de nye funktioner.

Efter medbragt mad kan man selv prøve på maskinerne med de medbragte data.

Der er mulighed for at købe programmet samt den danske manual.

Der er gratis adgang.

Tilmelding senest 13. januar 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Randers

Tirsdag 18. januar 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

Kulturhuset

Stemannsgade 2, lokale 3

Randers

Brothers Keeper aften

v/ Chris Gade Oxholm Sørensen

I samarbejde med Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers gennemgår Chris Gade Oxholm Sørensen – der er dansk repræsentant for programmet – funktionerne i Brothers Keeper.

Bl.a. vil udskrivningsmuligheder og GEDCOM blive behandlet.

Der er gratis adgang.

Asferg skole

Tirsdag 22. februar 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

Asferg skole ligger midt mellem Randers og Hobro. Motorvejsafkørsel 38.

Family Search

v/ Kathrine Tobiasen.

Kathrine Tobiasen holder et foredrag, hvor hun vil gennemgå og hjælpe os med at finde rundt i Family Search.

Efter foredraget og en kort pause kan vi selv søge vores aner.

Medbring derfor gerne egne data og en diskette – så I kan få noget med hjem.

Der er gratis adgang.

Tilmelding senest 10. februar 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Haslev

Lørdag 21. januar 2005

Kl. 13.00 til ca. 16.00

Haslev Folkebibliotek

(Indgang ved Rådhusstien)

Jernbanegade 62

Haslev

Kød på slægten

v/ Erik Kann

Skelettet og kødet. To nøgleord i den traditionelle tilgang til slægtsforskning. Først skelettet, siden kødet.

Problemet er blot, at rigtige mange slægtsforskere aldrig rigtig kommer til det med at fylde kød på – og hvorfor?

Foredraget giver dels svaret på, hvorfor det næsten aldrig lykkes at komme i gang med at fylde kød på, dels anvisninger på, hvorledes det med garanti er muligt at finde oplysninger om helt almindelige mennesker.

Pris 25 kr., betaling ved indgangen.

Tilmelding senest 10. januar 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Allerød

Onsdag 23. februar 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

Lyngvej 241-243

2450 Allerød

DIS' hjemmeside

v/ Hanne Marie Rud

Vi har flere gange fået at vide, at det kan være svært at finde rundt i DIS-Danmarks hjemmeside, bruge links herfra og få det optimale udbytte.

Derfor gennemgår DIS' webmaster Hanne Marie Rud vores hjemmeside og besvarer spørgsmål herom.

Der er gratis adgang.

Tilmelding senest 13. februar 2005 på kursus@dis-danmark.dk

KALENDEREN

Søllerød

Torsdag 3. marts 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

Søllerød sognegård

Søllerødvej 13

Holte

Skifter

v/ Erik Kann

Skifter var oprindeligt en privat sag, men i 1683 blev der indført faste regler for skiftevesenet.

Hvordan er det i dag? Hvor kan man finde dem? Hvad kan man finde i dem? Disse og mange andre spørgsmål vil blive besvaret ved aftenens foredrag. Der er gratis adgang.

Tilmelding senest 24. februar 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Haslev

Onsdag 16. marts 2005

Kl. 19.00 til ca. 22.00

Haslev folkebibliotek

(Indgang ved Rådhusstien)

Jernbanegade 62, Haslev

Skifter

v/ Erik Kann

Skifter var oprindeligt en privat sag, men i 1683 blev der indført faste regler for skiftevesenet.

Hvordan er det i dag? Hvor kan man finde dem? Hvad kan man finde i dem? Disse og mange andre spørgsmål vil blive besvaret ved aftenens foredrag. Pris 25 kr., betaling ved indgangen.

Tilmelding senest 6. marts 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Asferg skole

Onsdag 16. marts 2005

Kl. 17.30 til 21.30

Asferg skole ligger midt mellem Randers og Hobro. Motorvejsafkørsel 38.

Internet og slægtsforskning. Hvordan kommer jeg i gang?

Efter en kort gennemgang af Internettet (ca. 1 time) bliver der mulighed for selv at søge oplysninger om slægten. Kursusmateriale på 25 kr. må påregnes.

Oplysninger hos Ruben Højmark, tlf. 57 83 28 94 eller på mail:

hojmark@dis-danmark.dk

Tilmelding senest 10. marts 2005 til kursus@dis-danmark.dk

Generalforsamling 2005

Næste års generalforsamling lørdag 2. april finder sted i særdeles stemningsfulde rammer. Det er lykkedes at få en aftale i hus med Nyborg Slot om, at vi kan benytte selve riddersalen til formålet.

Rundvisning på Nyborg Slot

Og vi nøjes ikke med at se riddersalen! Før generalforsamlingen, der begynder kl. 15, er der arrangeret rundvisning på slottet kl. 13, som man af praktiske årsager skal tilmelde sig på forhånd. Mere om det i næste nummer af Slægt & Data.

Bestyrelsen forsøger i disse år at gøre generalforsamlingen til en begivenhed med et indhold, der rækker ud over det rent formelle. Afholdelsen på dette historiske sted er et resultat af bestræbelserne.

Datoen er ligeledes historisk

Når tiden nærmer sig vil næppe nogen være i tvivl om, at den 2. april er H.C. Andersens 200-års fødselsdag.

Oprindeligt var der planer om at holde generalforsamlingen i Odense, men lige netop denne dag var der altså ikke plads til DIS-Danmark i byen!

Præsentation af Family Tree Maker 2005

Lørdag 12. februar 2005

kl. 10.00 til 16.00

Medborgerhuset i Tåstrup, Køgevej 71, 2630 Tåstrup. Mødelokale 3. (lige over for S togstationen).

Ole P. Bielefeldt, som har oversat programmet til dansk, forestår foredraget, som er åbent for alle.

Da dette arrangement afholdes uden nogen form for økonomisk støtte, er prisen 160 kr. pr. deltager, som betales ved ankomsten.

Der serveres kaffe og the. Øl og vand kan købes til rimelige priser. Husk en madpakke, for cafeen er lukket om lørdagen!

Tilmelding er nødvendig – senest 1. februar 2005 til Susanne B. Fuglsang på mail: p.fuglsang@mail.dk

I sidste nummer af *Slægt & Data* bragte vi et interview med to medlemmer af bestyrelsen for foreningen "Kartoffeltyskerne på Alheden".

Denne aktive forening beskæftiger sig både med at arrangere træf og ture til kolonisternes hjemegn i Sydtykland og ikke mindst med at samle forskning om emnet. Ankermanden i kartoffeltyskerforskningen er Jan Hyllested, der her videregiver sine mangeårige erfaringer.

1. del drejer sig om forskningen i Danmark.

2. del - om forskningen i Tyskland - bringes i næste nummer.

Jan Hyllested

Rypevej 38,
8900 Randers
tlf. 86 42 86 49

e-mail: jan-hyllested@sol.dk

Kartoffeltyskerforskning i Danmark og Tyskland

1.del

Indledningsvis vil jeg gerne fortælle om min egen baggrund for at udforske tyske kolonistslægter på de jyske hedestrækninger (*note 1*). Jeg startede i 1970 som 16-årig med at dyrke slægtsforskning – lidet anende, at jeg skulle komme til at forske i noget så spændende som sydtyske kolonister.

Indtil jeg begyndte på forskningen af egne aner, var der ingen i familien, der vidste noget om, at vi nedstammede fra kartoffeltyskerne. Men i 1975 opdagede jeg, at én af mine aner var født i Thorning sogn i 1858. Det var der i og for sig ikke noget opsigtsvækkende ved, idet faderen havde et dansk navn, og han var – skulle det siden vise sig – slægtsmæssig dansk i bund og grund, men moderen hed *Cathrine Margrethe Philipsdatter*.

Eftersom jeg vidste, at det var i de egne, de såkaldte kartoffeltyskere var bosatte, var min første tanke, at hun måtte nedstamme fra disse tyske kolonister, der indvandrede til landet 1759-1761. Det viste sig også snart, at hun var født i Havredal, Frederiks sogn 1834 og var ud af slægter som *Bitsch*, *Cramer*, *Herbelschmidt*, *Jung* og *Würtz* med indgiftede familier, alle af tysk herkomst.

En tidsmæssig barriere

Slægtsforskningsmæssigt kunne jeg hurtigt gøre min anerække færdig, idet der var en barriere, der hed 1759/60.

Hér kunne jeg foreløbig ikke komme videre. For en slægtsforsker var dette ikke særlig tilfredsstillende, man ville jo gerne længere tilbage. Men hvordan kommer man så videre? Ja, det er det, jeg vil prøve at gøre rede for i det følgende.

En begyndelse

Omkring 1979 begyndte jeg at samle oplysninger i et kartotek over de ca. 59 familier, der blev i Danmark – en del rejste i skuffelse over forholdene i Danmark videre til Rusland.

Jeg arbejdede med henblik på senere at aflevere det til landsarkivet i Viborg, men det var ret uoverskueligt at stå alene med det, og i første omgang blev projektet skrinlagt. Jeg fik også at vide fra anden side, at det var der jo skrevet så meget om, så det kunne jeg godt opgive! Det skulle vise sig ikke at være korrekt.

Siden traf jeg en forsker fra København, som var stødt på nogenlunde de samme problemer som jeg. Vi fik etableret et samarbejde, og i 1982 blev vi enige om at indsamle oplysninger om *alle* – blivende som ikke-blivende familier – i det omfang, det var muligt.

Indtil videre har projektet gået på at dække de første 3-4 generationer – altså de første ca. 100 år efter indvandringen – samt hvad der kan findes om kolonisterne i deres tyske

hjemstavn, og for de blivende familiers vedkommende – at udforske disses slægter dernede.

På grund af uoverensstemmelser blev samarbejdet i 1994 imidlertid afbrudt, og jeg arbejder nu alene.

FORSKNING I DANMARK

Forberedelserne

Når man skal i gang med at efterforske tyske aner blandt kolonisterne, er der flere ting, man skal undersøge.

Én af de vigtigste kilder i vores slægtsforskning er jo kirkebøgerne, og det er vigtigt, at man lige orienterer sig om, hvilke kirkebøger der er bevarede. Flere er som bekendt gået tabt gennem tiden.

Dernæst er det også vigtigt, at man undersøger, hvad der eksisterer af arkivalier både på Landsarkivet i Viborg og Rigsarkivet i København. Til hjælp i dette arbejde findes der specielle registraturer. Desuden findes der trykt og utrykt litteratur om kolonistslægterne – udover litteraturen vedrørende selve kolonisationen – i form af trykte slægtsbøger og håndskrevne stam- eller anetavler.

Kirkebøger

Som før nævnt er vores vigtigste kilde kirkebøgerne. Kolonisterne på Alheden og Skyggehede var bosatte i Bording, Frederiks, Kragelund og Thor-

ning sogne. Derudover var der kolonister på Randbøl Hede i sognene Randbøl og Vorbasse.

For Frederiks sogns vedkommende gælder, at kirkebøgerne først begynder 1814. I 1849 brændte Frederiks Præstegård, og den første kirkebog 1766-1814 og præstens eksemplar fra 1814-1849 blev flammernes bytte. Degnens eksemplar 1814-1850 eksisterer derimod endnu – heldigvis!

Den manglende kirkebog 1766-1814 kan vanskeliggøre efterforskningen væsentligt, da man vil ende med mange ca.-årstal og må undvære præcise datoer for dåbs-, vielses- og begravelseshandlingerne. Men derfor behøver man dog ikke at henfalde i fortvivlelse, for der findes andre måder at rekonstruere familierne på – det vil jeg vende tilbage til. Man kan hente hjælp i konfirmationsindførslerne i Frederiks sogns kirkebog fra perioden 1818 og frem. Disse oplyser om dåbs- og fødselsdatoer, så at man kan være dækket ind på dette felt tilbage til 1804.

Da kolonisterne på Alheden bosatte sig, eksisterede der ingen kirke for beboerne i kolonibyerne Havredal og Grønhøj; de måtte i stedet ty til Thorning kirke. Dette sogns kirkebog begynder 1695, og hér er der for årene 1760-1764 stor hjælp at hente.

Sognepræst *Morten Windfeldt* til Thorning hævdede senere, at han forrettede *alle* præstelige og ministerielle forretninger i 4-5 år for kolonisterne. Men det stemmer kun delvist med, hvad han skrev i kirkebogen, har undersøgelser vist.

Den teologiske kandidat, *Niels Cordtsen Bisted*, stod for de kirkelige handlinger for kolonisterne i Grønhøj i Frederiks sogn, og ved kirkeårets slutning 1761 har han indført dåbs-handlinger for Grønhøj-kolonisterne i Thorning kirkebog for pågældende år. Dette er naturligvis til stor hjælp i forskningen, men vielser og begravelser mangler desværre.

I den første periode efter indvandringen blev kolonisterne indkvarte-

Frederiks kirke er frem for nogen Kartoffeltyskernes kirke

rede i byerne Fredericia, Kolding, Vejle og Viborg, og de kirkelige handlinger for de indvandrede blev forrettet af disse byers præster.

For Fredericias vedkommende skal man være opmærksom på, at der er 4 sogne, nemlig *Trinitatis* og *Michaelis sogne*, begge lutherske, *den fransk-reformerte menighed* samt *den katolske menighed*.

I alle 4 sogne findes indførsler vedrørende de lutherske, reformerte og katolske kolonister. Fredericia var fristad i enhver henseende – også religiøst – derfor de 4 menigheder.

For Kolding og Vejle er det noget nemmere, der var nemlig kun én menighed.

Lægdsruller

Ét af kolonisternes privilegier var militærfrihed. Dette privilegium ophørte i 1803, hvorefter den almindelige værnepligt kom til at gælde for kolonierne. Fra dette år blev drengene/mændene indført i lægdsrullen.

I tilgangsrullerne blev de nyfødte drenge indført med fødselsdato, så for perioden 1803-1814 er der på trods af den manglende kirkebog for Frederiks sogn yderligere hjælp at hente for mændenes vedkommende! Men

selvom der var militærfrihed, blev drengene/mændene blandt kolonisterne på Randbøl Hede opført i reserveruller – uden at de dog skulle gøre militærtjeneste.

De originale lægdsruller fra 1803 og fremefter ligger på Rigsarkivet, men findes desuden på mikrofilm på Landsarkivet for Nørrejylland.

Reserverullerne for Randbøl Hede findes i hedekoloniernes arkiv.

Folketællinger

Også folketællingerne er vigtige; de 2 første fra 1787 og 1801 har den største interesse, da de ligger før den første bevarede kirkebog for Frederiks sogn.

Ved den ældste folketælling skal man passe på, når det gælder en del hustruers navne. Nogle af dem stemmer nemlig slet ikke med virkeligheden! Man har på fornemmelsen, at skriveren har skrevet efter hukommelsen og af og til husket galt.

Jeg vil give et par eksempler fra 1787-tællingen: 1) *Anna Catharina Lauin*, gift med *Johannes Jung den Ældre* i Grønhøj. Vald. Andersen (note 2) har fejlagtigt læst *Lajer*; og det har mange forskere så siden kaldt hende, hvilket det ikke bliver mere rigtigt af!

Men hendes korrekte efternavn var *Katzenberger!* 2) *Anna Barbara Stübner*, gift med *Johann Peter Marquardt* i Grønhøj. Hendes rigtige efternavn var *Hübner*. Det kan jo være, at skriveren har hørt forkert.

Årlige indberetninger

En meget vigtig kilde til rekonstruktion af familierne er *de årlige indberetninger 1760-1792* over kolonierne og deres tilstand.

Disse indberetninger er ret gode. De viser for det første, hvordan det stod til med opdyrkningen på hederne, for det andet giver de et indtryk af familiernes størrelse og hvem, der sad ved gårdene. Man hører, om vedkommende kolonist var gift, og hvor mange børn han havde, og *fra 1766* er det med angivelse af sønnernes og døtrenes antal.

Den bedste af disse indberetninger er den fra *december 1764*, der nærmest er at betragte som en hel lille folketælling over kolonierne på Alheden og Skyggehedede, hvor man får alle familierne med børnenes navne og alder. Ud fra dette statistiske materiale – som det jo vitterligt er – kan man godt udtrække ét eller andet, f.eks. hvornår en kolonist er blevet enke-mand eller selv er død eller forsvundet, og for de gamles vedkommende, hvornår de er gået på aftægt.

Vedlagt disse indberetninger er også fæsteforandringer for perioden 1780-1792. Efter min opfattelse er materialet meget værdifuldt, og jeg vil råde enhver, der forsker i kolonistslægterne til at se nærmere på disse indberetninger. De ligger henholdsvis i landsarkivet i Viborg og Rigsarkivet i København.

Fæstevæsen

En anden kilde er fæstebrevene. Efter en større udrensning blandt kolonisterne i 1763 kunne man gå i gang med at udstede endelige fæstebreve til de resterende kolonister. Disse blev udstedte i årene 1763-1764, og findes i 3 pakker på landsarkivet i Viborg: 1)

På kirkegården i Frederiks står en mindesten med alle de tyske slægtsnavne indhugget.

Tyske fæstebreve 1763-1764, 2) tyske fæstebreve for de kolonister, der i 1765 fik rejsepas til Rusland, samt 3) danske fæstebreve 1764-1765.

Derudover findes der – ligeledes i landsarkivet – en fæsteprotokol 1810-1853 samt en pakke med fæstebreve 1810-1855. For Randbøl Hedes vedkommende eksisterer der en fæsteprotokol 1807-1843 samt en pakke, hvori der findes fæstebreve og arvefæstebreve. I 1852 overgik fæstevæsenet på Alheden og Randbøl Hede til selveje, hvorefter man – når det gælder ejendomsforhold – skal have fat på skøde- og panteprotokollerne.

Fæstebrevene og fæsteforandringsfortegnelserne for perioden 1780-1792 er nyttige, når man skal fastslå, hvornår en fæster er kommet fra gården, om det så er på grund af alder eller ved dødsfald. Ved fæsteforandringerne får man som regel årsagen til forandringen.

Skiftevæsen

Ved et dødsfald skal der foretages en skifteforretning i boet. Således var det også med Alhedens kolonier. For Alhedens vedkommende eksisterer der 4 skifteprotokoller, nemlig 1762-1787, 1790-1835 og 1836-1850 samt en skifteprotokol for Alhedens kolonier i Ringkøbing amt (dvs. Hamme-

rum herred) 1819-1846 og en overformynderiprotokol 1826-1850.

Desuden findes der 2 pakker med skifteforretninger, henholdsvis 1762-1784 og 1795-1847. Skifteforretningerne består som regel af selve skiftebrevet og evt. bilag, som kan have interesse for slægtsforskeren. Disse skiftearkivalier ligger ligeledes i landsarkivet for Nørrejylland. For Randbøl Hedes vedkommende eksisterer der en skifteprotokol 1806-1839, skifteforretninger med bilag 1780-1833 samt en pakke med forskellige dokumenter og breve, hvori der er nogle skifteforretninger.

Arkivalier i landsarkivet

Hvordan er de forskellige arkivalier vedrørende kolonisterne så ordnet? De koloni-arealer, der i forvejen ikke tilhørte kongen, blev opkøbt af ham til formålet, og således blev de samlede arealer kronens gods. Kolonisterne var altså fæstere under kronen. Derfor er arkivalierne vedrørende dem registreret under godsarkiver i en speciel registratur, udarbejdet af Landsarkivet for Nørrejylland i 1974 med titlen ”Godsarkiver 2. Hedekolonierne”. Tidligere var arkivalierne samlet under arkivbetegnelsen ”Forskellige Arkiver” (også kaldet X-arkiver).

De arkivalier, jeg tidligere har

nævnt fra landsarkivets samlinger vedrørende fæste- og skiftevesenet, findes i denne registratur.

Derudover er der i dette godsarkiv 14 korrespondancepakker fra koloniledelsen vedrørende det daglige arbejde for den, altså indgåede skrivelser fra samt kladder til udgåede breve til embedsmænd og til *Rentekammeret* i København, hvorunder kolonisationen sorterede.

Man kan i disse breve finde ret gode oplysninger om en del af kolonisterne, som når første-generationskolonister anmoder om de lovede rejsepenge til de af deres børn, der var over 12 år ved indvandringen, når disse agtede at gifte sig (note 3).

I sådanne tilfælde får man gennem de løbende skrivelser året for vielsen og nu og da måneden. Trods den manglende kirkebog for Frederiks er der som tidligere nævnt altså stadigvæk en del kilder i landsarkivet at benytte sig af!

Derudover findes der i denne arkivsamling mange andre spændende akter vedrørende kolonisterne, blandt andet lister over ankomne kolonister - mere om det senere. Jeg vil absolut anbefale at efterse hedekoloniernes arkiv i Viborg!

Arkivalier i Rigsarkivet

Hedekolonisationen sorterede som tidligere nævnt under *Rentekammeret*, statens bogholderkontor og hovedkasse. I Rentekammerets arkiv findes størsteparten af arkivalier vedrørende kolonisationen, men det vil føre for vidt her at komme ind på alle de mange forskellige typer arkivalier.

Jeg vil dog alligevel nævne de årlige indberetninger 1760-1764 og 1766-1784, som jeg har været inde på i et tidligere afsnit, samt korrespondancesager m.v.

Rigsarkivet har udgivet en speciel registratur over Rentekammerets arkivalier, men den er ret uoverskuelig, når man skal forske i de tyske kolonister. Som tillæg til den tidligere nævnte registratur fra landsarkivet i Viborg,

Gadeparti fra Grønhøj ca. 1880. Malet af Hans Smidt.

findes en komplet fortegnelse over arkivalier i Rigsarkivet, som er mere overskuelig.

En anden væsentlig samling arkivalier i Rigsarkivet – i hvert fald for året 1759 – er den danske regerings agent, *Johann Friedrich Moritz's* gesandtskabsrelationer (eller ugentlige indberetninger) fra Frankfurt til regeringen i København for perioden 1756-1765.

Når jeg specielt nævner året 1759, er det fordi der netop dette år virkelig sker noget omkring kolonisationen, og fordi der i pakken for året findes en udførlig fortegnelse fra august måned, udarbejdet af feltskærer *Johann Christoph Raue* i Leutershausen over de familier og personer, der var interesseret i at udvandre til Jylland fra det sydlige Bergstraße og vestlige Odenwald, med angivelse af hjemstedet – altså byen.

Derudover findes der i Moritz's relationer afgangslister med dato for de første transporter, der afgik mod Jylland i 1759 samt andre sager vedrørende kolonisationen. Moritz's gesandtskabsrelationer ligger i *Tyske Kancellis udenlandske afdelings arkiv* og består af 7 pakker fra perioden 1756-1765. De er ligeledes medtaget i den tidligere omtalte registratur fra landsarkivet.

En tredje kilde i Rigsarkivet gemmer sig under arkivbetegnelsen ”di-

verse”. Her ligger en pakke vedrørende *Anton Hübner's* manufaktur-fabrik i Odense 1756-1759.

Hvorfor nu lige nævne den i kolonistsammenhænge? Jo, flere senere kolonistfamilier ankom 1756 til Odense med denne fabrikant, og blandt disse var 3 familier, der alle har efterkommere blandt Alhede-kolonisterne, nemlig *Dickes*, *Hermann* og *Keller*. Disse familier var alle hvervet i 1756 af Moritz. Denne pakke findes ligeledes registreret i den ofte nævnte registratur i tillægget.

Trykt litteratur

Jeg vil nu gå over til den trykte litteratur, altså slægtshistoriske publikationer såsom slægtsbøger og trykte stamtavler.

Med hensyn til slægtsbøgerne skal man dog passe på, for de kan være unøjagtige eller fejlagtige. Forslægten er sjældent behandlet, og hvis det er tilfældet, er det meget tyndbenet. Man har simpelthen ikke foretaget nogen udforskning i Tyskland, hvorfor mange af disse bøger efter min mening mister deres værdi.

Som eksempler herpå kan nævnes en *Cramer*-bog, som jeg kun har haft lejlighed til at gennemse; den var meget simpelt udarbejdet og behæftet med mange fejl (Dansk Slægtsforskning, Fredericia, årstal?). Desuden slægten *Hermann* (Århus 1965),

slægten *Philbert* (Dansk Slægtsforskning 1960, ajourført 1981) samt 2 slægtsbøger over slægten *Würtz* (Jysk Slægtsforskning, Karup, 1974 og Dansk Slægtsforskning, årstal?).

Bøgernes manglende værdi skal måske ses i lyset af den tid, de er blevet til i. Det var tidligere ikke så populært at forske i kartoffeltyskerslægter, og man har ikke vidst så meget om kolonisterne og deres hjemstavn, som man gør i dag.

Arkivernes righoldige samlinger er heller ikke blevet udnyttet tilstrækkeligt. Men efter foreningen "Kartoffeltyskerne på Alheden"'s stiftelse i 1985 er der sket kolossalt meget på dette område. Vi ved mere i dag end tidligere, takket været intens efterforskning i både Danmark og Tyskland.

Endelig vil jeg nævne stamtavler, hvoraf jeg kun kender et par stykker. Den ene er slægtstavlen *Bräuner/Breuner*, som jeg vil advare imod. Den er fyldt med fejl og mangler, og den kan ikke bruges i efterforskningen bagud. Som eksempel: Kolonisten *Johann Georg Breuner's* far og stamfar til slægten skulle hedde *Georg Wendel von Echtzel*. Hvorfra forfatteren har denne oplysning, ved jeg ikke, men den er i hvert fald helt forkert.

Den anden stamtavle er trykt i slægtsbogen *Würtz* fra 1974 og er udarbejdet af journalisten og forfatteren *Johannes Bech*, der fortæller, at slægten hører til feltmarskal *Paul Würtz's* slægt, men dette er ikke korrekt. Der vil jeg blot henvise til mit lille hæfte fra 1993 "Slægten *Würtz/Wirz*" og til Vald. Andersens artikel i *Personalhistorisk Tidsskrift* 1971 (note 4).

Utrykt litteratur

Med utrykt litteratur mener jeg f. eks. eksisterende håndskrevne slægts- og anetavler samt håndskrevne slægts-historier vedrørende kolonisterne.

Hvordan finder man frem til disse ting?

Såfremt materialet er afleveret til

landsarkivet i Viborg, har man mulighed for at finde det under arkivbetegnelsen "Håndskriftsamlingen", hvortil der findes en særlig registratur.

Hvis man gennemgår registraturen, vil man erfare, at der er lidt af hvert i den, og det kan se temmelig uoverskueligt ud, men jeg har forsøgt at udarbejde en lille liste over hvilke dele i samlingen, der kan have interesse.

Følgende kan fremhæves: optegnelser vedrørende *Bitsch* og *Breuner* og nogle anetavler, udarbejdet af *Poul Færch-Magnussen*, samt sønderjyden *Lorenz Christensens* materiale om kolonisterne, udarbejdet i 1944. Han var nazist og slutter sit arbejde af med et "Heil Hitler"! Materialet bygger mest på folketællingernes oplysninger og indberetningen fra 1764.

I privateje findes der nogle til dato næsten ukendte optegnelser af for længst afdøde tømmermester *Niels Julius Philbert Michelsen* i Skanderborg, hvor man finder slægten *Philbert's* afstamning. Denne slægt mente han at kunne spore tilbage til 1500-tallet, men på helt sikker grund kommer man først i midten af 1600-tallet.

N. J. Philbert Michelsen var en meget ivrig og efter alt at dømme seriøs forsker af denne slægt. Fra 1940'erne og frem til 1950'erne førte han en meget livlig korrespondance med flere tyske pastorer i *grevskabet Erbach/Odenwald* i det sydlige Hessen, og til sidst lykkedes det ham at finde slægten i Gronau sogn.

Jeg stoler meget på hans optegnelser fra Gronau, og jeg har gennem min egen forskning dernede fået bekræftet rigtigheden af det meste af det. Hans efterladte papirer, bl.a. i form af kladder til skrivelser til Tyskland samt slægtsopstillinger m.v. fandtes indtil for nogle år siden hos en søn i Gedsted i 2 store kassetter, men er efter sigende gået videre, hvorhen ved jeg på nuværende tidspunkt ikke.

Kolonisternes hjemsted

Som tidligere nævnt er det utilfredsstillende "kun" at komme tilbage til

1759/1760! Når efterforskningen i Danmark er afsluttet, vil man jo gerne videre! Men først er man nødt til at se på endnu nogle skriftlige kilder vedrørende indvandringen, som ligger i Hedekoloniernes arkiv, nemlig indvandrerlisterne eller modtagelisterne.

I november 1759 blev de første til Fredericia ankomne familier eksamineret, og hér fremgår det fra hvilke byer og steder, de fleste af familierne kom. Vejle-listerne var ganske oplysende, mens maj-listerne 1760 fra Fredericia og Kolding var mindre gode.

De sidste lister fra Kolding december 1760 var heller ikke værst og kan bruges i den videre efterforskning af kolonisternes hjemsted. Men det er dog langt fra alle kolonisternes hjemsteder, der er registrerede i disse lister.

I Rigsarkivet under *Rentekammeret* ligger der en pakke, der indeholder begæring om rejsepenge fra nogle af første-generationskolonisterne for deres børn, der var over 12 år, da de kom til landet, og som nu ønskede at gifte sig og antage en kolonigård eller havde gjort det for længst. Vedlagt disse begæring er nogle meget værdifulde *dåbs- og vielsestester*, udstedte af tyske præster lige inden udvandringen.

Noter:

1. Der er tale om en indvandring af tyske familier i perioden 1759-1761 med henblik på en opdyrkning af de jyske hedestrækninger. Nogle af familierne rejste siden videre til Rusland.
2. Valdemar Andersen, født i Havredal, Frederiks sogn, var lærer i Vejen og beskæftigede sig meget med hede-kolonisationen; han skrev hovedværket "Den jyske hedekolonisation" fra 1970 samt sognehistorien "Alheden. Frederiks sogns historie" fra 1953.
3. Et barn over 12 år ved indvandringen var berettiget til rejsepenge, så at vedkommende kunne etablere sig ved overtagelsen af en fæstegård.
4. Valdemar Andersen: "Feltmarskal Poul Würtz og hans arvinger" i: *Personalhistorisk Tidsskrift* 1971.

Tingbøgerne i slægtsforskningen

Johannes Lind
Spurvevænget 41
6710 Esbjerg V.
Tlf. 75 46 03 61
lind@geltzer.dk

Da jeg i sin tid skulle have identificeret nogle aner i Hjarup sogn, måtte jeg granske min samvittighed en smule, inden jeg bestemte mig for, at Christen Mikkelsen (født 1690) var søn af Mikkel Jørgensen og Anne Carstensdatter. Gården var den samme, og faderens navn var det rette ifølge dåbsprotokollen. Men hvad med moderen?

Jeg besluttede mig nu for at godtage hende, fordi der ikke var nogen antydning af, at Mikkel Jørgensen var blevet gift igen. Og jeg havde da en enkelt oplysning fra begravelsesprotokollen: 1727, Dom. 18. post Trinitatis (det var den 12/10 det år) blev Anne Carstensdatter begravet.

Tingbøger

Sideløbende med slægtsforskningen læste jeg tingbøger fra de herreder, der havde min interesse. En dag nåede jeg frem til tingdagen den 27. januar 1728 i Koldinghus birks tingbog.

Her afsiges der dom i en sag om et slagsmål, der havde fundet sted i Christen Mikkelsens hus den 12. oktober året forud, da Christen Mikkelsen

holdt arveøl efter sin moder. Jamen, det var jo netop den dag, da Anne Carstensdatter blev begravet. Så var den identifikation sikret.

Tingbøger er vanskelige

Så heldig kan man jo ikke altid være, og de gamle tingbøger er ikke lette at slå op i. De har ingen registre. Håndskriften kan være forfærdelig; i alt fald må man ofte vænne sig til den et stykke tid, inden man fatter, hvad der står. Alle mulige sager er blevet indskrevet i den rækkefølge, de har været for retten.

Som oftest bliver sagerne opsat til en kommende tingdag, så man må samle sine oplysninger fra forskellige tilførsler. Alle sådanne ting gør jo, at disse gamle tingbøger med deres uvurderlige indhold i praksis forbliver lukket land for mangan en slægtsforsker. Man må jo prioritere sin tid.

Tingbøger fra ende til anden

Men vi er altså nogle, der har sat os for at læse tingbøger fra ende til anden. Hvorfor? Måske i håb om at finde noget om egen slægt. Måske fordi man

mener, at dette stof skal være tilgængeligt for flest muligt. Men hvad end grunden er, så bærer læsningen lønnen i sig selv. Man får fortiden tæt ind på livet. Meget tæt!

Fortiden tæt ind på livet

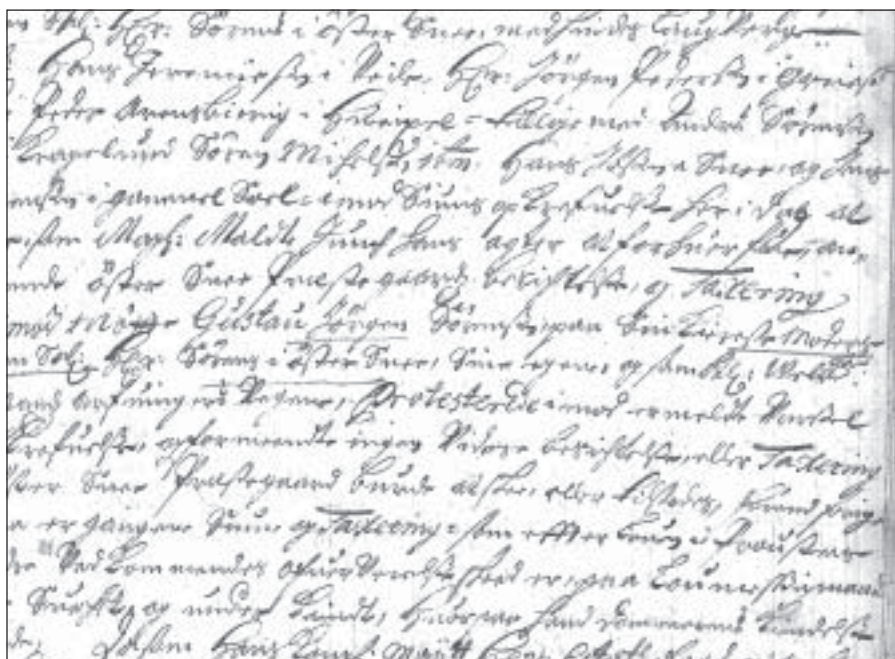
Der er f.eks. sagen i 1723 med bondedatteren Apelone Madsdatter i Pjedsted, der er blevet besvangret af den nok noget rigere bondes søn Søren Mortensen.

Faderen gør alt, hvad han kan for at undgå et giftermål. Han fører (sandsynligvis løgnagtige) vidner på pigens usædelighed: Ved en julestue har hun været "i krog og kammer" med en rytter, selv om storebror forsøgte at få hende til at gå hjem. Hun har lokket Søren for at blive godt gift. Et vidne har fundet dem liggende sammen i hinandens arme i buskene på marken, som kaldes Sønder Kær, og een gang havde han set, at hun havde følt ham i bukserne; men ellers havde han ikke set andet end skikkelig og godt. Et andet vidne har engang set Søren tage Apelone på brysterne, og hun igen har set hans (der står ikke, hvad hun så). Flere vidner kan bekræfte, at de to unge "holdt tvistende meget af hinanden" og har opsøgt hinanden overalt, når de havde lejlighed til det.

Og så siger de kloge historikere, at forelskelse ikke var noget, man kendte til før romantikken!

Forskellige sagstyper

Sådan en historie må være dejlig at få med for den slægtsforsker, der opdager, at Apelone Madsdatter en er af

hans aner. Men lad os nu se lidt nærmere på de sagstyper, der umiddelbart kan sige noget om slægtskabsforhold.

Læg mærke til, at her taler vi om tiden, inden der stort set blev ført protokoller for hver sagstype.

Lovbydelser og skøder

Hvis en selvejer ville afstå sin gård, skulle den lovbydes, så at slægtninge kunne have det første bud på gården.

Sædvanligvis er det en søn eller svigersøn, der får gården. Ofte nævnes hustruen som den nye medejer. Hendes fader vil måske også være nævnt som den, der optræder i retten på hendes vegne. Også sælgerens hustru plejer at være nævnt, idet hun har været medejer.

Desuden bør man lægge mærke til, hvem der er blevet stævnet til lovbydelsen. Det vil være dem, der ifølge slægtskab har rettigheder ved lovbydelsen.

Afståelse af fæste

En fæstebonde kunne (med sin husbonds billigelse) vælge, hvem han ville afstå sit fæste til. Det skulle ikke tinglyses. Men hvis der opstod et eller andet problem, f.eks. med brudte løfter, kan de alligevel være nået frem til tingbogen. Dog ikke med de fyldige oplysninger om slægtskab.

Aftægt

Der må være masser af aftægtskontrakter, der ikke er blevet tinglyst. Men hvis de er blevet det, har de selvfølgelig også deres at føje til vor viden om slægtsforhold.

Skifte

Skifterne vil sædvanligvis nævne den afdøde, den efterlevende ægtefælle samt arveberettigede børn af det aktuelle og evt. tidligere ægteskaber.

Desuden bør man lægge mærke til værgerne. De kan være tilforordnede. Men det kan også dreje sig om "næst fødte værge", og så vil det ofte være en farbror eller morbror. - Skiftet skulle i gammel tid holdes på 30. da-

gen efter dødsfaldet. Hvis den afdøde er en mand, vil man hyppigt finde den efterladte hustrus nye, "trolovede fæstemand" nævnt.

Arveafkald

Arveafkald går ikke ud på, at man giver afkald på sin arv, men tværtimod at man kvitterer for modtagelsen af den. Her nævnes foruden modtageren også den, som har haft arven i forvaring (muligvis en slægtning, en "næst født værge"), samt selvfølgelig dem, arvtageren har arvet efter.

Slagsmål

Som slægtsforsker kan man undertiden være i den situation, at man kender mandens navn, men ikke hustruens. Hvis den ene har været i slagsmål (og sagen er kommet for retten), er der en god chance for at finde den anden nævnt. For ægtefolk kunne såmænd være ret flinke til at hjælpe hinanden i sådanne situationer.

Injuriesager er i perioder hyppige, og her er det måske kvinderne, der fører an. Hvis en kvinde bliver stævnet for retten, vil der også være en stævning til hendes lavværge, hyppigst hendes mand.

Stolestader

Et yndet stridsemne er stolestaderne i

kirken. Det er sædvanligvis finest at sidde nær alteret, og det er finere at sidde ud mod gangen end ind mod væggen. Hvem har ret til at sidde hvor? Det kan give anledning til både slægts- og gårdhistoriske oplysninger.

Internettet

Som allerede nævnt kan en slægtshistoriker ikke begynde at læse tingbøger fra ende til anden i håb om at finde noget om sin egen slægt. Men vi er jo altså nogen, der gør den slags. Og meget af det kan findes på Internettet.

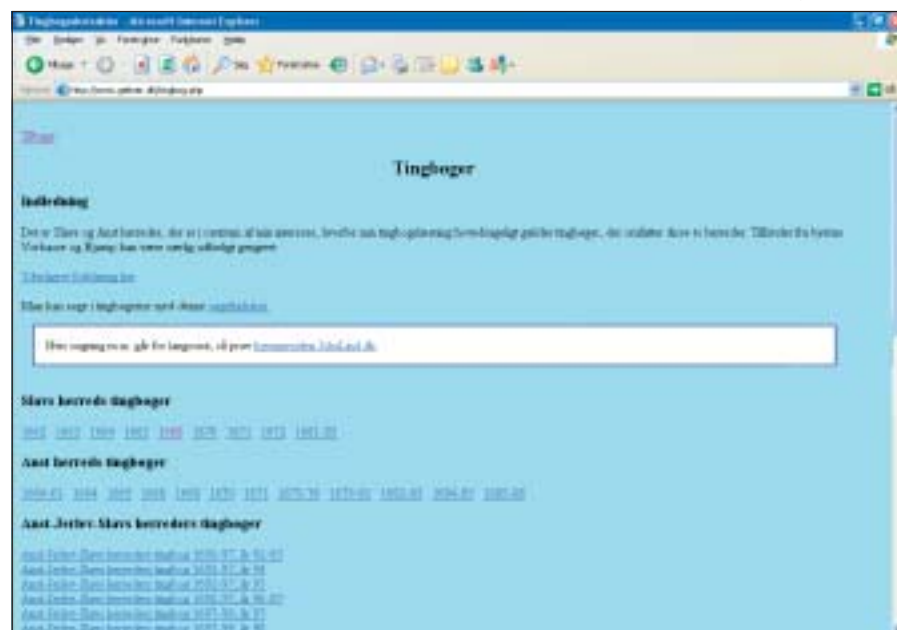
Hvis ikke det allerede er sket, vil det være en smuk opgave for vor forening at skaffe overblik over, hvad der er tilgængeligt.

Kun en vejviser

Hvis det drejer sig om det gamle Koldinghus amt, kan jeg henvise til min egen hjemmeside, der efterhånden rummer et betragteligt antal ekstrakter af de tingbøger, der har interesse for mig selv: www.geltzer.dk

Ekstrakterne er ikke så fyldige (og nøjagtige), at man slipper for at slå op i tingbøgerne, men man kan i det mindste finde ud af, *hvor* man skal slå op. Og så kan man rekvirere en mikrofilm hjem til sit bibliotek og gennemtygge teksterne dér.

www.geltzer.dk

Fandt oldefar i Amerika - en historie fra Internettet

Hans Jørgen Hansen

Tvedvej 53
5700 Svendborg
Tlf. 62 21 01 29
hj@hynet.dk

En dag i juni 1998 fik jeg e-post fra Amerika. Forundret læste jeg det. Jeg kendte ingen der, og brevet var endog på dansk.

Jim Didrickson

Det var fra en Jim Didrickson i Los Angeles. Han havde læst min hjemmeside: www.hynet.dk og set, at jeg bl.a. arbejdede i Båg herred, Odense amt, hvor han havde sine aner. Jim skrev, at han kunne tilføje flere generationer til anetavlen, hvilket jeg med glæde tog imod.

Problemer med min oldefar

Nu har jeg i flere år haft et problem med min oldefar, min mormors fader, Johan Erhard Lindemann.

Jeg kunne kun følge ham til han var 19 år, hvor der i lægdsrullen for

1902 står „afrejst til udlandet“, og det var måske umuligt at finde mere om ham.

Mormor vidste ikke meget

Min mormor, der i øvrigt havde været død i ca. 9 år på det tidspunkt, havde vidst meget lidt om sin fader. Kun hvad han hed, et billede og at han ikke måtte blive gift med hendes moder.

Grunden skulle være, at han var 3 år yngre end hendes moder og kun 18 år, da min mormor blev født 1901 i Øster Hæsing på Sydlyn, lige nord for Faaborg.

Søgning i Amerika

Jeg skrev til Jim Didrickson, om han havde tid og lyst til at eftersøge min oldefar derovre, idet jeg jo regnede

med, at han havde bedre muligheder for at søge efter ham der i Amerika.

Ny e-post

Efter ca. 3 uger kom der e-post fra Jim: Han havde fundet en Erhard J. Lindemann, farmer i Salem Township, Olmstead County, Minnesota, USA, sammen med en kone og 2 børn, i 2 folketællinger fra 1910 og 1920.

Det kunne kun være den rigtige, selvom der stod Erhard J. Lindemann i stedet for Johan Erhard Lindemann. Efter hans alder skulle han være født ca. 1884, den rigtige dato er den 19. maj 1883.

Nogen dage senere kom der så kopier af folketællingerne med gammel-dags post.

Det var den rigtige!

Igen efter ca. 3 uger kom e-post fra Jim. Han havde skrevet til Olmsted County historisk samfund i Minnesota og fået et positivt svar, og var nu sikker på, at han havde fundet den rigtige Johan Erhard Lindemann, for fødselsdatoen var opgivet til den 19. maj 1883, som jo er den rigtige.

Et par dage senere fik jeg igen gammel-dags post fra Amerika. I brevet var der kopier af notitser fra 1906 om Johan Erhard Lindemanns og kones vielse, om konens død i 1948 og om sønnens død i 1959. Desuden var der kopier af Lindemanns ansøgning om statsborgerskab, hans og konens døds- og begravelses-papirer og papirer fra skiftet efter Johan Erhard Lindemanns selvmord i 1936.

Ansøgning fra Johan Erhard Lindemann

UNITED STATES OF AMERICA
STATE OF MINNESOTA
County of Olmsted.

I, Cherd Lindemann
do declare on oath, that it is bonafide my intention to become a Citizen of the United States and to renounce forever all allegiance and fidelity to all and every foreign Prince, Potentate, State or Sovereignty whatever, and especially to the Reigning Sovereign of the Kingdom of Norway of whom I was formerly a subject.

SWORN TO AND SUBSCRIBED before me this
15 day of June A. D. 1904
at Rochester, Minn.

Jno. C. Crabb
Clerk of District Court of Minnesota, in and for County of Olmsted.

STATE OF MINNESOTA
County of Olmsted.

I, JNO. C. CRABB, Clerk of the District Court in and for the County of Olmsted, in the State of Minnesota, do hereby certify that I have compared the above with the original Declaration of Intention of Cherd Lindemann to become a Citizen of the United States, remaining of record in my office, and that the same is a true copy of said original.

Witness my hand and the seal of said Court, at Rochester, in said County, this 15 day of June 1904

Jno. C. Crabb
Clerk of District Court.
Wm. S. Hammond Deputy Clerk.

Släktforskar dagarne i Østersund

Än i dag gamla rucklet ligger kvar
Som det låg uti Farfars Morfars dar
Stille smekt utav samme sommarvind
Som en sommar smekte Farmors Mormors kind
När jag sakta igenom grinden går
Tusen minnen från förr emot mig slår
Som dom måste ha slagit emot Mor og Far
Likesom Farfar og hans Far på äldre dat

Af Werner Wittekind

En festlig vise lagde op til åbningen af Slægtsforskar dagarne i Østersund, der blev foretaget af en repræsentant for bystyre og lensstyre.

I følge DIS-Sveriges eget blad var der deltagere i tusindtal. Også DIS-Danmark var der!

Mange indtryk og mange gæster

Tove og Ole H. Jensen samt jeg og min hustru, Anni, repræsenterede Danmark. Der var mange indtryk, der fæstede sig på nethinden. Og meget der kunne berettes om.

Gæsterne ved vores stand var meget imponerende over vores nye portal "Amt-Herred-Sogn":

www.dis-danmark.dk/amt-herred-sogn/index_da.php

DIS-Danmarks formand Ole H. Jensen knyttede mange kontakter til vore nabolande.

Vi fik også mange af de klassiske spørgsmål såsom: Min bedstefar er indvandret fra Roskilde, men jeg har ingen data, hvordan kan jeg finde ham?

Den største oplevelse, jeg havde, var dog, at vi ved stort set alle spørgsmål kunne lede spørgeren videre ad det rigtige spor.

Kontakter landene imellem

En ting, der imponerede mig, var de mange særdeles unge – under 20 år – som besøgte Slægtsforskerdagene.

Jeg var med for anden gang for at repræsentere DIS-Dannark. Den største værdi var de kontakter, der skabtes mellem de nordiske landes DIS'er. Samtidig sugede jeg til mig af ideer, som vi kan anvende i vores egen forening. Næste år finder disse dage sted i Malmø under temaet „Integration over Øresund“.

Inspiration herhjemme

Mit første spæde forsøg på at skabe lidt af det samme herhjemme var generalforsamlingen 2004 i Århus – dog uden sammenligning.

DIS-Danmark på Nyborg slot

Næste projekt bliver så Generalforsamling 2005. Den er henlagt til Nyborg slot, hvor riddersalen kommer til at danne ramme om den.

Inden selve generalforsamlingen løber af stablen, vil der kl. 13.00 være rundvisning på slottet. Her er vi af praktiske grunde nødt til at bede om tilmelding, men mere om det i Slægt & Data nr. 1/2005.

Slægtsforskerdag i 2006

Og så afprøver vi i 2006 den model, som svenskerne har anvendt.

Der vil blive tale om en slægtsforskerdag med foredrag, arbejdende stande, underholdning og mange andre ting, åbent for alle.

Selve generalforsamlingen, der vil være indlagt i arrangementet, er naturligvis kun for medlemmer. Gennem 2005 vil vi løbende orientere om slægtsforskerdagen.

Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Helenas aner fra Cameroun

Mon der er noget, der kan irritere en slægtsforsker mere end et anetræ, der stopper, fordi man ikke kan finde oplysninger om én enkelt person? Jo nærmere vor tid, des større frustration.

Det var tilfældet med vores yngste barnebarn Helena, som nu er 5 år. Hendes far kom til Danmark som politisk flygtning fra Cameroun. Efter nogle år i et par andre afrikanske lande, hvor han blev fundet og måtte flygte videre, kom han altså i sidste omgang til Danmark, hvor vores datter og han mødtes.

Mathews aner

Da Helena blev født, spurgte jeg Mathew, om han havde nogle oplysninger om sine aner, som jeg kunne bruge til at dokumentere Helenas afrikanske ophav. Han vidste imidlertid kun lidt om sine forældre og faktisk intet om de ældre generationer.

Ingen ting i første omgang

I første omgang blev det ikke til noget med at få ham til at indhente oplysninger fra sine forældre, da han skulle være forsigtig med at kontakte dem. I lang tid måtte han opretholde forbindelsen gennem et par af sine søskende, der bor i hhv. Afrika og Europa.

Morbroderen til Danmark

Kort før Helenas 1-års fødselsdag skete der imidlertid noget. Mathews mormors bror Mr. Mbeng Ndip Rudolph skulle ledsage en dame af familien, som ikke taler et europæisk sprog, til Danmark, hvor hendes datter skulle giftes.

De ankom, så de kunne deltage i Helenas fødselsdag, der for øvrigt begyndte med snevejr og fygning, som de to nu oplevede for første gang.

Den dag snakkede vi ikke så meget

sammen men fik aftalt, at de skulle komme på besøg hos os for at se, hvordan en nogenlunde almindelig dansk familie lever i en mindre stationsby.

Besøg i april

En dejlig lun og solrig dag i april kom de så til vort hjem på Midsjælland, hvor de bl.a. fik prøver på dansk mad – gammeldags oksesteg med det hele og jordbærgrød med fløde.

Til ”Bessers” udelte glæde tog de godt fra af begge retter, selv om de slet ikke kendte jordbær.

Snak om slægtsforskning

Under middagen og den efterfølgende kaffe talte vi om mangt og meget, og ad uransagelige veje blev samtalen drejet ind på slægtsforskning.

Mr. Ndip så også mine slægtsoplysninger. Han syntes, det var spændende, at vi her i landet i de fleste tilfælde kan føre vores slægt langt tilbage i tiden og også kan finde mange oplysninger om dens liv og levned.

Jeg fortalte om min drøm om at kunne gøre det samme for Helena med hendes afrikanske rødder, men fik at vide, at det ikke kan lade sig gøre, da man i Cameroun ikke er blevet registreret i samme omfang, som vi er.

Fortælletradition

Så kom jeg i tanke om Alex Haley’s bog ”Rødder”, hvori han beretter om, hvordan han via familiens fortælletradition kunne føre sin slægt tilbage til ca. 1750.

Det snakkede vi lidt om, og Mr. Ndip mente nok, at det ville være muligt for ham at finde nogle generationer tilbage ad den vej; jeg måtte dog ikke forvente at få datoer og årstal med.

Henning Christensen

Kratvænget 16

4622 Havdrup

Tlf. 46 18 54 91

henning-christensen@orangenet.dk

Jeg sagde selvfølgelig tak, og at jeg ville være glad for alt, hvad han kunne finde ud af.

5 generationer tilbage!

Nogle måneder senere kom der så et brev med Helenas aner 5 generationer tilbage.

Der var, som forventet, ikke oplyst nogen datoer og kun nogle få stednavne; dog uden oplysninger om, hvorvidt det er fødesteder eller navnene på de (lands)byer, hvor man boede.

Men nu har Helena trods alt et anetræ i nogenlunde balance.

Desværre er forbindelsen med Mr. Ndip ophørt; men jeg håber, at det med tiden bliver muligt at få lidt mere ”kød” på denne del af Helenas slægt ad andre veje.

Af en slægtsforskers dagbog

Jeg begyndte at interessere mig for slægtsforskning for godt 10 år siden. Jeg har været så heldig, at de fleste af mine aner har hjemme i nogle ret få sogne på Sydvestfyn. Det har dog været lidt besværligt, at jeg bor på Sjælland og derfor har langt til Landsarkivet i Odense.

Slægtsbog om boerne

Min fars familie har jeg fundet mange oplysninger om i en stor slægtsbog „Boernes Historie og Slægtstavler“ af Lars Boe Thomsen.

Min mors familie fandt jeg lidt om i nogle gamle slægtsoptegnelser, som min moder omkring 1925 havde lavet under et højskoleophold. De er baseret på samtaler og oplysninger fra ældre slægtninge, og de er som sådanne erindringer jo altid lidt usikre.

Flere unøjagtigheder

Mor skriver således om sin farmoder Ane Johanne Andersen, at hun er født 1844 i Assens af Anders Pedersen og hustru Cidsel. Det viser sig dog, at det ikke er helt rigtigt.

Jeg gik i 1994 i krig med Assens kirkebog, som jeg fandt blandt Mormonernes 35mm filmkopier på Rigsarkivet. Kirkebogen afslører, at det er hendes broder Claus, der er født i 1844. Ane Johanne selv er født 27. august 1850 af Anders Pedersen og Sidsel Andersdatter i Møllerhuse, Assens. At det er den rigtige pige, født i Møllerhuse, Assens, bekræftes ved hendes vielse i Assens i 1874.

Stenderup?

Om Ane Johannes far Anders Pedersen skriver mor kun, at han er født i Stenderup, Sønderjylland og døde 1883.

Jeg finder godt nok hans begravelse i Assens kirkebog. Han dør 14. februar 1883 i Møllerhuse og er da 69 år gammel, altså født omkring 1813.

Men hvor er han født, var han virkelig fra Stenderup?

FT1845, som dengang kunne ses i fotokopi på Rigsarkivet, fortalte nemlig, at han var født i Møllerhuse, Assens, ca. 1812-13. Så, jeg må i gang med kirkebogen igen. Der finder jeg en dreng Anders Pedersen, der bliver født 7. februar 1813 i Møllerhuse af Rendemester Peder Friderichsen og Maren Andersdatter. Jeg finder også hans konfirmation. Der er næppe nogen tvivl om, at det er den rigtige.

Ikke fra Stenderup

Anders Pedersen er altså ikke fra Stenderup, men da gamle slægtsoverleveringer sjældent er helt uden en vis forbindelse med virkeligheden, så er det måske snarere hans far Peder Friderichsen, der er fra Jylland.

Navnet Friderichsen er i hvert fald ret almindeligt i Sønderjylland. Stednavnet Stenderup er desværre også meget almindeligt. Et hurtigt opslag i Topografisk Atlas giver 7 lokaliteter med det navn i det sydlige Jylland!

Det virkede temmelig uoverskueligt og håbløst at gå videre med, så jeg lagde foreløbig sagen væk.

Assens kirke

Erik Helmer Nielsen

Hedager 51
2670 Greve
43 90 21 57
ehelmer@boerne.dk

Lægdsrullen Assens

Nogle år senere, det var nok omkring 1997, havde jeg fået lidt mere erfaring udi slægtsforskningen. Jeg havde haft held med at finde en anden ane, der også var forsvundet i Jylland, gennem lægdsrullerne.

Jeg prøvede så, om jeg kunne finde Peder Friderichsen i lægdsrullerne for Assens. Det gav ikke noget resultat, så jeg måtte opgive at komme videre ad den vej. Jeg finder imidlertid hans dødsfald i Assens 5. september 1821, da han angiveligt er 43 år gammel, altså født omkring 1777.

Mormonernes IGI kort

Mormonerne havde dengang et Slægtshistorisk Center på Priorvej, Frederiksberg. Det havde jeg besøgt nogle gange med godt udbytte. Jeg prøvede, om jeg kunne finde noget om Peder Friderichsen i deres IGI-registre. De var dengang kun tilgængelige på mikrofichekort.

Jeg begyndte med at søge i Odense amt og fandt godt nok sønnen Anders Pedersens fødsel og dåb i Assens 1813. Jeg ville også gerne finde Peder Friderichsens vielse, men det lykkedes ikke i Odense amt. Jeg var igen ved at give op, men prøvede så heldigvis at søge i Svendborg amt.

Der fandt jeg i Dalum sogn et ægteskab 8. marts 1811 mellem en Peder Friderichsen og Maren Andersdatter. Navnene passede og årstallet så meget sandsynligt ud, så det så spændende ud. Men er det nu også det rigtige par, jeg har fundet? Jeg havde dengang, kort tid forinden, i marts

nummeret 1996 af Slægt & Data skrevet en artikel om Statistik og Slægtsforskning.

Ved at anvende denne teknik på Peder Friderichsens ægteskab finder jeg, at der nok i gennemsnit vil være 50-100 år imellem hvert ægteskab på Fyn med de nævnte navne. Der er derfor en næsten til vished grænsende sandsynlighed for, at jeg har fundet det rigtige ægteskab, men en absolut 100% garanti giver det jo ikke.

Dalum kirkebog

I Dalum kirkebog fandt jeg ganske rigtigt det ægteskab, som Mormonerne har registreret. Enkemanden Peder Friderichsen blev 8. marts 1811 viet til pigen Maren Andersdatter fra Hjallesø. Jeg finder Maren Andersdatters familie og ser bl.a., at hun tidligere har fået et uægte barn, Ane Marie Christiansdatter, som for øvrigt er ane til den kendte Kerteminde maler Johannes Larsen.

Om Peder Friderichsen står der ved vielsen kun, at han er „tilforn Indsider i Jøllinge, men sidst opholdt sig i Svendborg“. Stednavnet kan læses som Jøllinge eller Søllinge. Jøllinge kunne være en stavfejl for Jelling i Jylland, mere sandsynligt er dog nok sognet Søllinge i Svendborg amt.

Desværre er Søllinge kirkebog brændt i 1814, så en videre efterforskning dér er ikke let. Der ligger både et Jelling sogn og et Stenderup sogn ikke langt fra hinanden i Hatting herred, Vejle amt. En eftersøgning dér giver ikke noget positivt resultat, så sagen bliver igen henlagt.

DDA folketællinger

For godt 2 år siden udgav Dansk Data Arkiv så endelig indtastningen af den komplette folketælling for 1801.

Den gav mig mulighed for på en gang at søge over hele Danmark efter en Peder Friderichsen med en alder på 20-30 år i 1801. Det gav mange svar, hvoraf de fleste kunne filtreres fra som usandsynlige. Der bliver to tilbage, der er interessante: Én Peder Friderichsen på 25 år i Ullerslev sogn på

Dalum kirke

Fyn, som er skomagersvend, og én Peder Friderichsen på 26 år, som bor hos sin moder i Gauerlund sogn, Holmans herred i Vejle amt.

Min Peder Friderichsen er senere i livet angiveligt Pumpemager og Rendemester, så jeg tror ikke meget på skomagersvenden. Peder Friderichsen i Gauerlund er mere sandsynlig.

Gauerlund ligger ikke langt fra et Stenderup sogn og for øvrigt heller ikke langt fra Jelling.

Gauerlund kirkebog

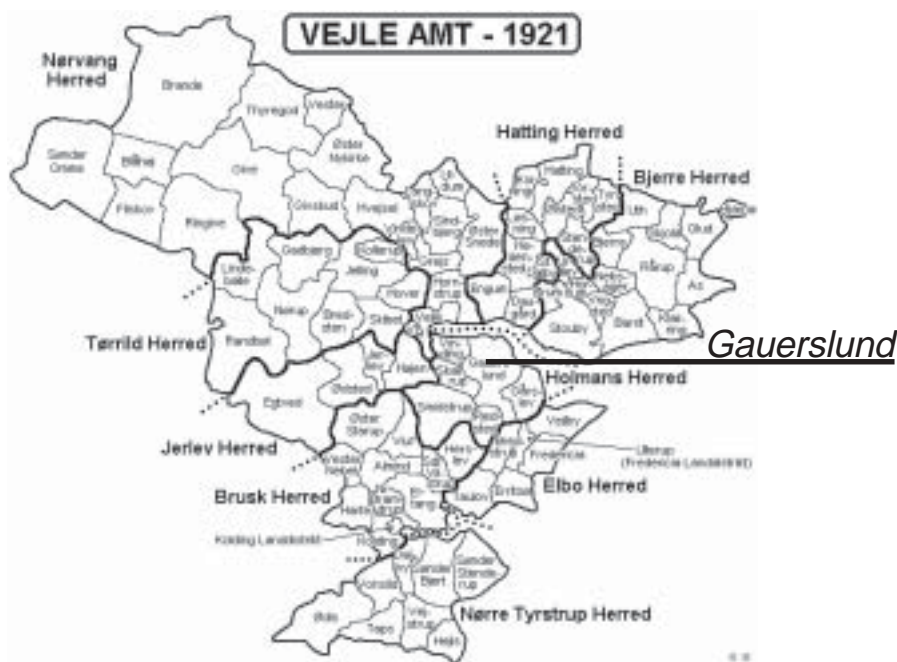
Jeg går så i gang med kirkebogen fra Gauerlund og finder en dreng Peder

Friderichsen, der er døbt 13. august 1775 af Friderich Pedersen og Kirsten Nielsdatter.

Datoen stemmer ikke helt med den angivne alder ved hans død 1821 i Assens, men sådanne små afvigelser er jo ikke sjældne. Han bliver viet 7. februar 1804 til en Mette Nielsdatter fra Gauerlund, og det passer jo godt med, at min Peder Friderichsen, som bliver gift i Dalum 1811, har været gift tidligere.

Det er dog desværre ikke lykkedes mig at finde Mette Nielsdatters begravelse. Den er måske forsvundet i den brændte kirkebog i Søllinge sogn?

Artiklen fortsætter næste side

Lægdsruller igen

Jeg kender nu fødslen i Gauerslev for en Peder Friderichsen, som måske flytter til Fyn efter sit ægteskab i 1804.

Jeg prøver at finde hans opholdsteder i lægdsrullerne. I 1797 er han ganske rigtigt anført i hovedrullen for Gauerslev. Han flytter lidt rundt, i 1808 er han i nabosognet Smidstrup, her får han udygtighedspas og bliver slettet af rullen.

Det var en meget kedeligt opdagelse, for så er den historie jo ikke længere, og jeg finder ikke ud af, om han senere flytter til Fyn.

Hans udygtighedspas giver dog en forklaring på, at jeg ikke kunne finde ham i lægdsrullen i Assens omkring 1811-1815.

Gauerslund kirke

Hermed ender foreløbig dette afsnit af dagbogen. Jeg har altså 1 eller 2, måske 3 personer ved navn Peder Friderichsen, som jeg ikke med sikkerhed ved er identiske. Én der er født i Gauerslund 1775, én der bliver gift i

Dalum 1811 og én der dør i Assens 1821.

Hvis nogen genkender nogle af disse personer eller stednavne eller har ideer til en god afslutning på historien, så hører jeg meget gerne fra jer.

Endnu en fuphistorie

Som lidt støtte til Jan Oscar Møller [Slægt & Data 2004/2 side 10-11], som var så „heldig“ at være i besiddelse af en anetavle fra Personalhistorisk Institut, kan jeg fortælle at jeg har også en anetavle derfra.

Den er udarbejdet i 1934 til P.A. Fisker (Nilfisk og Nimbus).

Fik den af min morfar

Jeg fik den af min morfar, som var fætter til P.A.Fisker. Og jeg ved, at alle Fiskers fætre og kusiner har fået et eksemplar, så der er rigtig mange, der er blevet fejlinformeret.

Da jeg fik tavlen, ville jeg gerne udbyde den og føje flere søskende til, ligesom der var nogle „huller“, som det kunne være rart at få fyldt ud.

Første 3 generationer gik fint

Det gik fint med de 3 første generationer (der kunne jo ikke snydes, for de fleste var levende på det tidspunkt) bortset fra et par enkelte årstal, der er forkerte.

Gik galt ved fjerde generation

Men så ved 4. generation går det galt.

Der er - mærkeligt nok - føjet en præstedatter ind. Hende kalder de Karen Spentrup, født i Dalbyneder af Christen Nielsen Spentrup og Engel Foss.

Hun skulle forestille at være 1'ste hustru til Jørgen Andersen Bugge i Tørring. Den hustru dør i 1764 (der står desværre ikke noget navn, men det tyder på at hun hedder Inger Pedersdatter og er fra Øster Tørslev).

Sikkert til pynt

Så Karen Spentrup eksisterer altså ikke – den præst fik ingen døtre ved navn Karen. Så hun er opdigtet, men det var sikkert for pynte på tavlen.

På tavlen er der flere, som har fået koner med forkerte navne, og en af mændene er kommet til at hedde Christen Christensen Als. Det er forkert, hans navn er Christen Jensen Als, sådan kunne jeg fortsætte....

Så resultatet er selvfølgelig, at de sidste generationer på denne tavle ikke er til at stole på.

Ingen hjælp at hente

Tavlen her været med i Slægtshistorisk Forening, og jeg har også haft den med

til Viborg for at spørge, om der var nogen, der kunne hjælpe mig.

Begge steder sagde de: „Nåh-da, er du så heldig, at du har en tavle derfra“. Der var sågar én, der mente, at forfatteren til tavlen var blevet forbudt adgang til Rigsarkivet.

Jeg har også haft en efterlysning vedr. „Karen Spentrup“ indrykket i „Hvem Forsker Hvad“ for flere år siden, en efterlysning som selvfølgelig ikke gav nogle oplysninger.

Endelig har jeg rettet henvendelse til redaktionen for internetportalen DANPA og opfordret til, at man ikke videregiver oplysninger fra tavlen, hvis de skulle få en tavle tilbudt.

Tager mere tid at kontrollere

Den anetavle har kostet meget i tid, for det er nok værre at kontrollere oplysningerne på sådan en tavle, end det er at finde dem selv. Men hellere det end at videregive forkerte oplysninger.

Alice Nymann Jensen
Møllevænget 38, Voldum
8370 Hadsten
tlf. 86102199
alicemaarslet@hotmail.com

Resumé af bestyrelsesweekenden på Brogården i Middelfart 19. - 21. november 2004

Af Henriette Idestrup

Bestyrelsen, webmaster, ekspeditionen og kursuslederen var samlet til arbejdsweekend på Brogården i Middelfart fra fredag 19. november til søndag 21. november.

Der var mange vigtige punkter på dagsordenen, og der blev arbejdet hårdt hele weekenden. Bl.a. blev følgende punkter drøftet:

Resumé af bestyrelsesmøder

Nogle medlemmer har efterlyst resuméer af bestyrelsesmøderne. Sådanne vil fremover blive udarbejdet og bragt både på hjemmesiden samt i Slægt & Data. Dette er det første af slagsen.

Reception - folketællingen 1834

DIS er blevet spurgt, om vi vil være behjælpelig med at afholde en reception for folketællingen 1834. Dette har vi sagt „ja“ til. Receptionen forventes at finde sted på Sjælland i oktober eller november 2005.

DIS' hjemmeside

Webmaster arbejder til stadighed på at forbedre foreningens hjemmeside til glæde for medlemmerne. I øjeblikket

arbejder hun på en ny forside med foreningsnyheder, en ny menu, samt en tips-og-tricks-side med tips og tricks, der har været bragt i Forum.

Endvidere arbejdes der fra bestyrelsens side på at få udarbejdet en kort introduktion til hjemmesiden på engelsk og tysk, da vi har mange udenlandske besøgende.

Vi arbejder også på at få udarbejdet nogle hjælpemidler (f.eks. familiekemaer) til download, ligesom der vil blive etableret en side med en oversigt over tidligere afholdte foredrag og kurser. Ved nogle af foredragene vil foredragsholderens/kursuslederens bilag kunne downloades.

Generalforsamlingen 2. april

Generalforsamlingen den 2. april 2005 kl.15 bliver holdt på Nyborg Slot. Inden generalforsamlingen bliver der mulighed for rundvisning på slottet kl. 13. Tilmelding til rundvisningen er nødvendig – mere om dette i Slægt & Data.

Problemer med arkivalieronline

Bestyrelsen er meget opmærksom på problemerne omkring arkivalieronline. Der har været rettet skriftlig hen-

vendelse til kulturministeren. Denne henvendelse er udarbejdet i fællesskab med Samfundet og SSF. Ole H. Jensen og Jens V. Olsen skal til møde på Landsarkivet i Viborg desangående 29. november 2004.

Kirkebogsprojektet

Bestyrelsen vil medvirke aktivt til snarest at få udarbejdet en kirkebogs-kabelon til brug for kildeindtastning af kirkebøger. Bestyrelsen formoder, at der er ekstra kapacitet til indtastning af kirkebøger, som ikke vil ramme indtastningen af folketællingerne.

Bestyrelsen ønsker derfor kirkebogsprojektet fremmet, herunder udlevering af kildeindtastningsnumre fra DDA.

Kontingentsbetaling

DIS-Danmark går i 2005 i gang med betalingen over PBS.

I løbet af december vil alle medlemmer få tilsendt et girokort, som herefter kan bruges til betaling efter eget ønske: PBS, netbank posthus eller indbetaling til bank.

Fra venstre ses: Henriette Idestrup, Hanne Marie Rud, Jens V. Olsen, Ole Hald Madsen, Ole Jensen, Arne Christiansen og Boris Reimann.

Ann Christensen og Werner Wittekind

Mit besøg i USA og hos John Steed

Af Chris Gade Oxholm Sørensen

Officiel dansk Brothers Keeper-repræsentant, www.brotherskeeper.dk

Gennem lang tid har det været planlagt, at eftersommeren skulle være der, hvor rejsen gik til USA.

Der er blevet lyttet, debatteret og sammenfattet på de mange ønsker og ideer, som brugerne af Brothers Keeper er kommet med. Alt sammen bearbejdet sammen med Otto Jørgensen, den norske repræsentant, således at der var et godt udgangspunkt for drøftelser med Brothers Keeper-faderen John Steed.

Den bærbare var med

Med kufferten fuld af fornødenheder samt en bærbar computer samt digital-kamera med tilhørende ledninger og kabler, var vi klar til afgang.

En rejse, som skulle være en ferie, en ferie med Sanne [Chris' hustru, red.] kombineret med en række forhåbentlig spændende drøftelser med John Steed.

Afgang fra Billund

Med afgang fra Billund, med mellem-landing i London og i Cleveland, sluttede de tre flyvninger i Grand Rapide Airport. Efter modtagelse af kufferterne kunne vi fortsætte gennem pas-kontrollen.

Chicago tower

Herefter gik det videre til AVIS biludlejning, hvor vores bil stod klar til afhentning. Nu manglede vi kun at finde vores hotel, hvor vi bare skulle sove – sove for først gang i 23 timer.

Grand Rapide

Vel fremme kunne en helt utrolig oplevelse begynde i Grand Rapide og omegn. Vi kørte rundt i området, besøgte byerne Chicago, Detroit og en længere køretur til den nordvestlige del af staten Michigan.

Det blev til ikke mindre end 2150 km på de 8 dage. Og jeg kan kun sige: Chicago og Detroit - det er nogle meget store byer, når man kommer fra Århus!

Vores ture og billeder herfra kan ses på www.brotherskeeper.dk/usa/

Her kan man se, hvad vi foretog os de enkelte dage.

Drøftelserne med John Steed

Onsdag den 29. september var mødedagen med John Steed. Det er altid spændende at møde en person, som man tidligere kun har talt i telefon med eller skrevet sammen med via mail.

Vi ankom klokken 9 og blev modtaget med stor varme og åbne arme. Det efterfølgende indtryk er, at John Steed klart er en meget venlig og hjælpsom person. Det varede heller ikke mange minutter, førend snakken

gik omkring Brothers Keeper – og naturligvis med flere spring rundt i andre emner. Frokost blev det meget hurtigt – alt for hurtigt.

Eftermiddagen fortsatte med Brothers Keeper snak. Vi havde været omkring så mange problemstillinger og ideer, at jeg havde fyldt flere sider på min notesblok.

Hvad kom der så frem under mødet, og hvad kan vi i fremtiden forvente i Brothers Keeper?

Databaser

John Steed kunne fortælle, at han i øjeblikket er ved at få Brothers Keeper til at sammenlægge to databaser f.eks. ved import af en GEDCOM-fil, således at der ikke bliver dobbeltpersoner. Hans idé er, at der kommer to vinduer frem, således at det bliver brugeren, der vælger, hvilke oplysninger der skal medtages i denne proces.

Der arbejdes også på, at der kan åbnes to databaser på samme tid, hvilket kan have fordele, når det ikke er en sammenlægning, der ønskes, men måske kun en kontrol af data. I begge tilfælde vil træk- og slip funktionen, som findes i Windows, kunne anvendes. Her var enighed om, at denne tilføjelse er vigtig, og jeg kunne supplere med, at det var et stort ønske fra mange af brugerne.

John Steeds hjem

John Steed og Chris Gade arbejder

Derimod vil det ikke i den nuværende version blive muligt, at flere personer kan arbejde i samme database på samme tid. Dette tillader selve databasen ikke.

John Steed er ved at undersøge, hvilke muligheder der findes, men det handler også om, at der skal være økonomi i en sådan løsning. Firmaerne, der fremstiller disse databaseprogrammer, er sig den store efterspørgsel meget bevidst – og selvfølgelig sættes prisen derefter!

Her kunne jeg fortælle om et russisk databaseprogram, som så ud til at være billigt, og som kunne det samme som den nuværende Btrivedatabase kan plus, at flere brugere kan anvende samme database på samme tid. Så denne funktion vil tidligst være med i en kommende version 7.

Brugerfladen

Der var stor enighed om, at brugerfladen fortsat skal være meget overskuelig og så enkel som mulig – også i fremtiden.

John Steed vil i forbindelse med kommende opdateringer af sprogmodulet oprette et stort antal tomme linjer, som så kan anvendes, således at nationalsprogene hurtigt kan rettes til.

Derved skulle det kunne gå væsentlig hurtigere end i dag med implementering af opdaterede sprogfiler.

Opsætning

En af fremtidens ændringer i den nuværende version bliver, at alle opsætninger bliver placeret samlet under Filer - Opsætning, således at der ikke skal foretages indstillinger flere steder. Meget snart vil det endvidere blive således, at udskrivningsindstillingerne vil blive fastholdt fra gang til gang (indtil de ændres naturligvis!).

Udskrifter

Inden for kort tid vil endnu flere rapporter kunne gemmes i filformaterne HTML og RTF.

En ting, som John Steed også arbejder med, er bedre udskrifter, således at der kan vælges, om der skal indsættes symboler for begivenhederne f.eks. i de grafiske tavler, så der i stedet for født og død indsættes en stjerne og et kors. Problemet ligger i, at det skal være et billede og ikke et symbol fra en skriftfond, og de forskellige sprogversioner af Windows har ikke de samme skriftfonde med!

Der arbejdes også meget med en bedre grammatisk formulering i ud-

skrifterne. Men netop dette område er noget vanskeligt, da udskriften sker fra en database, og her er der rigtig mange forhold, som skal tages i betragtning, specielt med de mange sprog som Brothers Keeper efterhånden findes i. Her er der pt. problemer med at håndtere den korrekte grammatiske bøjning af ordene, når der anvendes andet sprog end engelsk.

Indtastning

Som noget nyt vil John Steed indarbejde en kontrol af indtastede datoer ud fra de indstillede kriterier. Funktionen findes som en udskriftfunktion, men den vil altså blive en del af den automatiske kontrol, efterhånden som datoerne indtastes.

Om det bliver som et vindue, der kommer op og fortæller, at det ikke er en korrekt dato, der er blevet indtastet, eller om det bliver med f.eks. røde tal i datoen, var John Steed ikke helt klar over endnu. Kontrollen vil blive foretaget ud fra indstillinger, som er sat af brugeren.

Ønsket med at kunne fravælge begivenheder, som ikke anvendes normalt, ligger nok lidt længere ude i fremtiden, men John Steed kunne godt se fordelene ved en sådan mulighed og ville tage emnet op senere.

Næste år - måske!

Uden at ville love mere, end jeg kan holde, ser det ud til, at John Steed og hans kone Shelly kommer til Danmark næste år og holder ferie. Om det så betyder, at der kan arrangeres et stort møde med John Steed, må tiden vise.

Der er om ikke andet sagt ja tak til vores invitation til at komme og besøge os her i Danmark.

Sammenfatning

Sammenfattende kan derfor kun siges, at der kommer flere funktioner og muligheder i fremtiden – som et resultat af de ønsker, brugerne har ytret ønske om.

Køkkenskriveren skulle også synge til gudstjenesten

I december fortalte H. Due-Hansen, at titlen ”Burchen in der Küchenschreiberey” kunne ses i folketællingen 1803 for Gottorp Slot [Slægt & Data 2003:4 side9].

Velorganiseret administration

Ved læsning i værket „Beiträge zur Geschichte der Gottorfer Hof- und Staatsverwaltung von 1544-1659 von Ludwig Andresen und Walter Stephan“ kan man få en fornemmelse af, hvor stor og hvor velorganiseret en administration, der har eksisteret på Gottorp Slot.

Der findes lister med de ansattes navne, oversigter over aflønning af medarbejderne, grundige stillingsbeskrivelser med nøje angivelse af, hvilken tjener eller opvarter, der måtte servere på de bestemte niveauer i ad-

ministrationen eller ved hoffet og meget, meget mere!

Flere pligter

I afsnittet ”In der Küche und auf dem Hause”, bd. 2, s.119, er beskrevet, at køkkenskriveren tidligere kun bestred selve køkkenregnskabet, men fra 1617 blev en større del af køkkenmesterens pligter overdraget til ham.

Arbejdsbeskrivelse 1617

Uddrag af arbejdsbeskrivelsen af 12. dec. 1617 viser, at Marx Brasse skulle: modtage krydderier og andre viktualier og køkkenvarer og sørge for beholdningen, registrere indkøbene og sørge for ikke at have mere end det nødvendige deraf; formå nøjagtigt at sammenstille sit udgiftsregnskab og fremstille det for øvrigheden; med

Peter Nybye Oest

Gyvelvej 31
6740 Bramming.
Tlf. 75 17 40 74.

gpoest@worldonline.dk

nøjagtig flid at påse og være agtpågivende, at der i køkkenet ingen overflødige og unødvendige sager fandtes; tilse at slagtning, tilskæring, indsaltning og kogning blev udført efter alle forskrifter, og ligeledes skulle han have opsyn med at ingen krydderier, viktualier, smør, ost, kød eller fisk, kogte eller rå, blev fjernet eller ødelagt.

Desuden var det ham pålagt rettidigt at dække til alle måltider på det fyrstelige taffel eller i amtmandens lejlighed, eller hvor det ellers foregik.

Der skulle føres regnskab og indberettes ugentligt til overhofmesteren eller hofmarskallen. Køkkenskriveren skulle meddele kammermesteren, hvem der var rejst uden at betale for kosten, føre nøje regnskab med fiskerne, fuglefangerne og jægerne og føre regnskab for lysene.

Han skulle håndhæve forbudet mod gennemgang og drikkeri i køkkenet, og dertil skulle Brasse tilrettelægge sin tjeneste således, at han både i løbet af ugen og om søndagen kunne synge til gudstjenesten i slotskapellet.

Min ane som køkkenskriver

I bogen kan jeg således se, at én af mine aner, Claus Bruhn, er nævnt som køkkenskriver i årene 1645 og 47 i oversigter, hvor tøjpenge til ham og hans børn er opgivet, og hvor han er opført for modtagelsen af 6 svin til en værdi af 3 rigsdaler stykket (sikkert som en delvis aflønning).

Claus Bruhn var søn af Hieronymus Bruhn, der gennem 44 år var ”Kanzleibote zu Gottorf” - intern postombringer på slottet. Claus Bruhn var

gift med en løjtnantdatter, Anna Gärthsen, og de nåede inden deres død i hhv. 1677 og 78 at opleve vielsen af deres datter Dorothea til Johan Oest 15. august 1675 i Treenighedskirken i Friedrichsberg, der ligger lige syd for Gottorp Slot, forstad til Slesvig.

Skatteopkræver og kirkeforstander
Mine 5 x tipoldeforældre, Dorothea og Johan Oest (1642 – 1689), boede også i Friedrichsberg, og Johan havde ved siden af sin virksomhed som handelsmand også opgaver for administrationen, da han benævnes som skatteopkræver og kirkeforstander.

Af ægteparrets i alt 6 børn døde de 4 første sønner tidligt, og Dorothea flyttede i 1698 til Flensborg, hvor hun fandt arbejde inden for det administrative, da hun betegnes som mangel-skriver. Hun forblev i enkestanden og satte den eneste overlevende søn, døbt Hans Jürgen, i latinskolen.

Som andre præster har beskrevet, foretog man nogle gange navneforandring i studietiden. Min forfader ses med navnet Johan Georg som diakon i Ullerup (fra 1718) og sognepræst i Sottrup (til dødsfaldet i 1747).

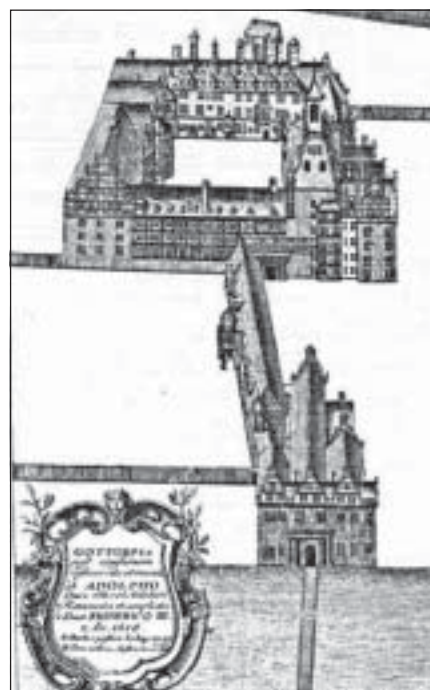
Ved indgangen i præstestanden er slægtshistorien via mere fyldige kilder blevet beriget med mange spændende hændelser og skildringer, men det gemmer vi til en anden gang.

Kan tilsende kopier

Kopi af stillingsbeskrivelsens fulde ordlyd kan tilsendes interesserede læsere.

Spørgsmål

En anden af mine forfædre var i 1882 fuldmægtig på ”Oppeberedsstuen” i Kolding. Findes der et medlem med viden om den tidligere tids administration, som ved, hvad denne betegnelse dækker?

Gengivelse af Gottorp slot 1618
fra http://da.wikipedia.org/wiki/Gottorp_Slot

Læsekredsen

Islandske blade læst af Steen Thomsen: steenthomsen@danbbs.dk

Fréttabréf Ættfræðifélagsins (Ísland)

Den islandske slægtsforskningsforenings nyhedsbrev udkommer ca. 4 gange årligt med typisk 24 sider – skrevet på islandsk. Hvert nummer har i reglen en anetavle og/eller et større interview med en slægtsforsker.

2003:3

Næsten halvdelen af bladet (10 sider incl. billeder) er en anetavle for præsidenten Ólafur Ragnar Grímsson (f 1943). Så her kan enhver se, hvordan man er i familie med ham. Ikke OM man er - for alle islændere (*) er i jo familie med hinanden.

Der er en præsentation af udgivelsen af folketællingen 1910 for Reykjavík (Sydlandet er tidligere udkommet). Det er 2 bind på 1.100 sider i alt, og prisen er såmænd kun 16.000 kr. Nå,

* Hvis I undrer sig over, jeg skriver islænder og ikke islænding, så er forklaringen her: www.danbbs.dk/~stst/laending.htm

nu er det islandske kronur, men selv oversat bliver det til ca. 1.500 DKr.!

Foreningen holder sit kontor ekstraordinært åbent for at sælge... Foreningen har kontrolleret folketællingen mod kirkebøgerne, før den gik i trykken.

FT 1845 er til salg samlet for 12.900 ISKr, FT 1801 (det halve land) for 4.300 ISKr. Mange andre folketællinger – incl. FT 1703 – er tidligere trykt og for længst udsolgt.

2003:4

Her er en kort og klar artikel om de kilder, man har til rådighed, når kirkebøgerne er brændt.

Man kan være så heldig, at præstens sognemandtal er bevaret, det hedder húsvitjunarbók - husbesøgselsesbog. Ligesom i Sverige skulle præsten hvert år sognet rundt og kontrollere, at folk kunne deres salmer og katekismus.

En anden kilde, vi ikke har herhjemme, er konfirmationslisterne, som præsten indsendte til bispnen år for år 1831-1953. Der er også en folketælling pr.1816. Desuden en artikel om gamle islandske navne og eksempler på opkaldelse.

2004:1

Her er historien om FT 1816. Da kirkebogsreformen pr. 1813 blev indført på Island (med nogle års forsinkelse) bestemte biskoppen, at der skulle skrives en liste over de folk med stand, alder samt fødested, som er i sognet, og dér tilhører, når bogen begyndes.

Det skete så i 1816-17, og for de sogne, hvor bogen er bevaret, er listerne samlet og trykt i 1947 med tillæg i 1951, 1953 og 1959.

'Min fader døde barnløs' er over-

skriften, og det var, hvad en ældre mand kunne læse i *Ættir Austfirðinga* [Østfjord-boernes slægter], ja der stod endda ugift og barnløs.

Læseren mente, at han var bevis for noget andet, og selvom han kunne konkludere, at forfatteren ikke havde gjort sit hjemmearbejde ordentligt, så var det faktisk rigtigt!

Faderen var død af lungebetændelse kort før det planlagte bryllup, og hans tilkommende var gravid med læseren!

2004:2

Af formandens beretning fremgår, at islænderne var med ved Nordisk Slægtforskertræf på Ålandsøerne og fik pustet liv i deres nordiske samarbejde - og i deres IT-arbejde.

De er nu med i NORDGEN sammen med DIS-foreningerne. Foreningen har ca. 600 medlemmer - eller godt 2 promille af befolkningen. Det ville rundt regnet hos os svare til 10.000 danskere.

Foreningen er i gæld pga. udgivelsen af Folketælling 1910 Reykjavík, som sælger dårligt. Store tilskud fra Kulturministeriet og en fond har dog hjulpet svært på situationen.

Læsekredsen

Europæiske blade læst af Henriette Idestrup: idestrup@adslhome.dk

Computergenealogie 2004 / 1

Tema:

Den genealogiske hjemmeside

I første del af artikelserien „Wegweiser zur Website“ fortæller Hans-Jochim Lünenschloss om, hvordan man kan gøre andre opmærksom på, at ens hjemmeside findes, nemlig ved at tilmelde den til diverse søgemaskiner og kataloger.

Falko Trojahn fortæller om programmet „GeneWeb“, der er velegnet som genealogisk database både på nettet, på PC'en og i lokale netværk. Programmet kan downloades fra: <http://cristal.inria.fr/~ddr/GeneWeb/>

Gerhard Bauch fortæller om, hvordan man kan fremstille en hjemmeside ved hjælp af slægtsforskningsprogrammet DYNAS-TREE og anfører sin egen hjemmeside som eksempel: www.GerdBauch.de

Softwareanmeldelser

Der er rigtig mange anmeldelser af software i dette nummer, nemlig af GeneWeb, som er omtalt ovenfor; The Master Genealogist (der er blevet oversat til tysk); Gen_Plus, der kan downloades fra www.genpluswin.de/

og Heredis, der i den tyske version kan downloades fra www.heredis.com/de

Internetnyheder

Heidelbergs Adressebøger 1839-1945 er blevet digitaliseret og gjort tilgængelige på www.ub.uni-heidelberg.de/helios/digi/hdaddressbuch.html

Der er ingen overordnet søgefunktion, men under hver enkelt årgang kan man springe til bestemte navne, gader, erhverv og sidetal.

Mindesmærker over faldne tyske og østrigske soldater: På mailinglisten Sachsen-L@genealogy.net opstod på et tidspunkt den idé, at man samlede indskrifter fra mindesmærker over faldne og gjorde dem tilgængelige for slægtsforskere.

Denne ide er nu resulteret i websitet <http://denkmalprojekt.org> – der indeholder navne på faldne soldater fra Tyskland, Østrig og de tidligere tyske Østområder. Det er muligt at søge på et efternavn, se billeder af mindesmærkerne, samt læse afskrifter af inskriptionerne på dem. Det er også muligt selv at bidrage med billeder af mindesmærker samt transkriptioner.

Frankrig

Günter Junkers gennemgår de steder på nettet, hvor man bør orientere sig, hvis man har aner, der stammer fra Frankrig, bl.a.:

GenWeb Frankrig:
www.francegenweb.org

Den franske nyhedsgruppe:
fr.rec.genealogie

Federation Francaise de Genealogie:
www.france-genealogie.org

BIGEnet: www.bigenet.org

ARCHIM: www.culture.gouv.fr/documentation/archim/accueil.html

Det franske nationalarkiv:
www.archivesnationales.culture.gouv.fr

Familienavnenes geografiske udbredelse: www.geopatronyme.com

Genealogiportal:
www.genealogy.tm.fr/index.htm

Computergenealogie 2004 / 2

Internettet

Birgit Wendt forklarer, hvordan man bruger Family History Library Catalog til at finde ud af, hvilke kilder der findes på mikrofilm, f.eks. ved hjælp af søgning på sted, slægtsnavn, titel, filmnummer eller emne:

www.familysearch.org/Eng/Library/FHLC/frameset_fhlc.asp

Softwareanmeldelser

Der bringes et par meget omfangsrige tests af programmerne The Master

Genealogist (i en ny tysk version) og PC-Ahnen 2004.

TMG: www.WhollyGenes.com

PC-Ahnen: www.pcahnen.de

Cd med Philipp Melanchthons slægt

Hvis man vil finde ud af, hvad den tidligere borgmester i Berlin, Ernst Reuter og forbundpræsident von Weizsäcker har til fælles, så bør man investere i cd'en Philipp Melanchthon und seine Verwandtschaft.

Den indeholder oplysninger om ca.

13.000 efterkommere til Jost Schwartzert (1497-1560), der var oldefar til Philipp Melanchton, en af reformatoren Martin Luthers medarbejdere.

Blandt disse efterkommere er Reuter og Weizäcker. De fleste efterkommere bor i dag i Niedersachsen og Hamburg-området. Cd'en indeholder udførligt sted- og navneregister, samt litteraturfortegnelse. Den kan købes for 20,50 Euro ved henvendelse til Berwe@Genpluswin.de

Computergenealogie 2004 / 3

Softwareanmeldelser

Ahnenblatt

Denne gang er der en test af slægtsforskningsprogrammet Ahnenblatt 1.30. Der er tale om et freeware-program: www.ahnenblatt.de

Bayern

Bayerisches Landesverein für Familienkunde e.V. har udgivet en cd med titlen BLF-CD 2004.

Den indeholder bl.a. en indholdsfortegnelse til foreningsbladet siden 1923, navne på 32.000 udvandrere fra Bayern og Plaz i det 19. århundrede samt en oversigt over kilder og hjælpemidler til slægtsforskning i Bayern.

Cd'en koster 10 Euro for medlemmer, 15 Euro for ikke-medlemmer: www.genealogienetz.de/vereine/BLF/

Internetnyheder

Historiske kort

I Bremer Datenbank fra Die Staats- und Universitätsbibliothek Bremen kan man søge i universitetets samling af historiske kort:

<http://gauss.suub.uni-bremen.de/suub/hist/index.jsp>

FOKO og GOV

De kendte databaser FOKO (Forscherkontakte) og GOV (Das Genealogische Ortsverzeichnis) gennemgås grundigt, idet de begge er blevet opdateret og nemmere at bruge:

<http://foko.genealogy.net> og <http://wiki.genealogy.net/index.php/GOV>

Slægtshistorisk Leksikon online

På <http://de.wikipedia.org/wiki/Hauptseite> findes et stort online slægtshistorisk leksikon, hvor man finder oplysninger om alt fra forkortelser over latinske begreber til slægtskabsbetegnelser.

Ontario, Canada

Günter Junkers gennemgår de vigtigste links til slægtsforskning i Ontario-området, nemlig:

Afsnittet om Canada på Cyndi's List: www.cyndislist.com

Det Canadiske Rigsarkiv:

www.collectionscanada.ca

Indvandring 1915-1932:

www.genealogy.gc.ca

Database over kirkegårde:

www.islandnet.com/ocfa

Register over mikrofilm af den civile fødsels- og vielsesregistrering 1869-1922, samt dødsregistrering 1869-1932: www.ogs.on.ca

Historiske kort fra 1880:

<http://collections.ic.gc.ca/atlas>

Foreningsnyt

For dem, der har aner i Slesvig-Holsten, er der en kort, men spændende omtale af en nydannet forening, nemlig „Arbeitskreis Volkzahl-Register Schleswig-Holstein“ (AKVZ), der så dagens lys den 1. april 2004.

Foreningens formål er at gøre folketællingerne 1769, 1803, 1835, 1840, 1845, 1855, 1860 og 1864 tilgængelige i en database på internettet.

Det er hensigten, at det skal være gratis at søge i databasen, men medlemskab af foreningen koster 5 Euro pr. år. Foreningens hjemmeside kan besøges på: www.akvz.de

Efterårskursus på Nørgaards Højskole

8.-10. oktober 2004
af Kathrine Tobiasen

Første weekend i skolernes efterårsferie er hvert år tidspunktet for noget, der efterhånden må betragtes som en institution i slægtsforskerverdenen.

Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger holder weekend-kursus på Nørgaards Højskole i Bjerringbro, og det er en begivenhed, som mange ser frem til med glæde og gerne bruger spareskillingerne på.

De oversete i fokus

Temaet i år "De oversete i samfundet" havde bud til alle, idet der næppe findes den slægtsforsker, der ikke støder på fattige eller handicappede blandt anerne.

Med vanlig sans for at favne bredt havde den faglige kursusleder Jesper Ratjen sammensat et program, der kom ud i mange kroge. Museumsassistent Inger Johannessen fra Kvindemuseet i Danmark fortalte om bestræbelser på at genoprejse faldne kvinder "til Guds velbehag" på pigehjem i Århus for hundrede år siden.

Vi blev via "Det store natmandskomplot" (i sandhed en god historie i Historien, fundet frem af seniorforsker Tyge Krogh) introduceret til 1700-tallets kriminelle underverden, henrettelser og straffe - samt kildemateriale til samme.

Christian Larsen fra Rigsarkivet åbnede vores øjne for, hvad der faktisk blev gjort for døve og blinde i 1800-årene - men ve den, der fik stemplet åndssvaghed på sig!

Anetavlens fattiglemmer

Weekendens længste bifald høstede Anna Rasmussen, Hylke for sit fore-

drag om "Anetavlens fattiglemmer". Hun er en meget beskeden og prunkløs taler, men hendes store viden og dybe engagement i emnet kom i dén grad ud over talerstolens skranke, at hendes to timer blev en stor oplevelse. Det drejede sig ikke kun om oversete persongrupper.

Erik Kann præsenterede i sit bidrag en række oversete arkivalier. Ingen kildegupper er i princippet uinteressante, det afhænger helt af, hvad ens aner har været i berøring med.

Arkivleder i Vejle, Asbjørn Hellum, stod for udgangsbønnen, idet han gav bud på, hvad man som slægtsforsker kan gøre med alt det materiale, man ender med at få samlet sammen: fra syrefri opbevaring af dokumenter og billeder til (evt. løbende) aflevering af samlingen til lokalarkivet.

DIS' formand Ole Jensen viste skabeloner til indtastning af kirkebøger

Programmer og skabeloner

I pauserne mellem foredragene ligger man ikke på den lade side på Nørgaards Højskole. Man kan søge svar på sine ellers uløselige spørgsmål i henholdsvis spørge- og internetcentralen, hvor garvede forskere tilbyder hjælp inden for henholdsvis det traditionelle forskerfelt og det nye elektroniske ditto.

Eller man kan besøge lokalet, hvor repræsentanter for forskellige slægtsprogrammer demonstrerer disse og afklarer eventuelle problemer med dem.

En del interesse samlede sig om de skabeloner til indtastning af kirkebøger, som en gruppe under DDA og KIP arbejder med, og som formanden for DIS-Danmark, Ole Jensen kunne præsentere.

Samvær og anejagt

Og så har jeg slet ikke nævnt det, som måske først og fremmest får folk til at vende tilbage, år efter år. En hel weekend i samvær med åndsfæller, hvor man kan koncentrere sig om sin glødende interesse og gå på jagt efter folk, hvis fjerne anetråde langt bage i tiden vokser sammen med ens egne. Udveksle erfaringer, få øje på nye sammenhænge, aldrig være nervøs for om bordfællen nu har fået nok af al den snak om slægter! Ikke så underligt, at man siger goddag og farvel med mange knus og varme håndtryk.

Fra små sedler til store programmer - slægtsforskning før og nu

Katirine Tobiassen har interviewet Hans H. Worsøe

Hans H. Worsøe har gennem det sidste kvarte århundrede været en central skikkelse inden for dansk slægtsforskning.

Han protesterer selv mod at blive kaldt en "grand old man", men med en meritliste, der omfatter udgivelse af vigtige og meget læste håndbøger, travl kursus- og foredragsvirksomhed og en livslang karriere ved Statens Arkiver må der være lidt om snakken.

Hvad kan en mand med så meget gods i bagagen have at sige om slægtsforskning i går, i dag og i fremtiden? For at finde ud af det har jeg sat ham stævne i hjemmet i Aabenraa. Men først lidt om forudsætningerne.

Ansættelse i Aabenraa

Han blev ansat ved Landsarkivet for Sønderjylland i Aabenraa i 1960. Med en baggrund som historiker, kunne man vel forvente?

"Næh", siger han med et smil, der antyder, at det ikke er noget, han ligefrem har skiltet med. "Faktisk er jeg cand. mag. i tysk og latin. Efter eksamen aftjente jeg min værnepligt og blev hjemsendt i februar 1960. På denne tid af året var der ingen lærerjob at få, de blev først opslået hen mod sommerferien. Men jeg stod der med kone og to små børn, så det var nødvendigt for mig at finde noget arbejde.

Der viste sig en mulighed i et vikariat ved arkivet i Aabenraa; der kunne jeg drage nytte af mine tyskkundskaber, og latin kan jo altid bruges i arkivsammenhænge. Det skulle have været et midlertidigt job, men jeg var så glad for stedet, at jeg blev hængende.

Jeg avancerede først til arkivaraspirant, som det hed dengang, og siden arkivar. I 1968 trængte jeg til luft-

forandring og søgte til arkivet i Viborg, hvor jeg afløste Knud Prange".

Slægtsforskerstart

Interessen for slægtsforskning var ikke noget, der opstod i forbindelse med arbejdet på arkivet. Worsøe var allerede i studieårene i Århus gået i gang med at søge både sin egen og fruens rødder og deltog i et aftenskolekursus i slægtsforskning i 1958-59.

Det hele startede med, at hans svoger ønskede at lave en anetavle til sine børn, og Worsøe blev inddraget i arbejdet. Han nåede også at blive almindelig menigt medlem af Slægtshistorisk Forening i Århus.

"Det var herligt at komme til Viborg. Vi har absolut ingen forfædre i det sønderjyske, så det gjorde alting meget lettere at flytte, og der blev masser af lejlighed til at dyrke min egen forskning, der omfatter både rytterbønder, præster og mejerister, såkaldte "hollændere".

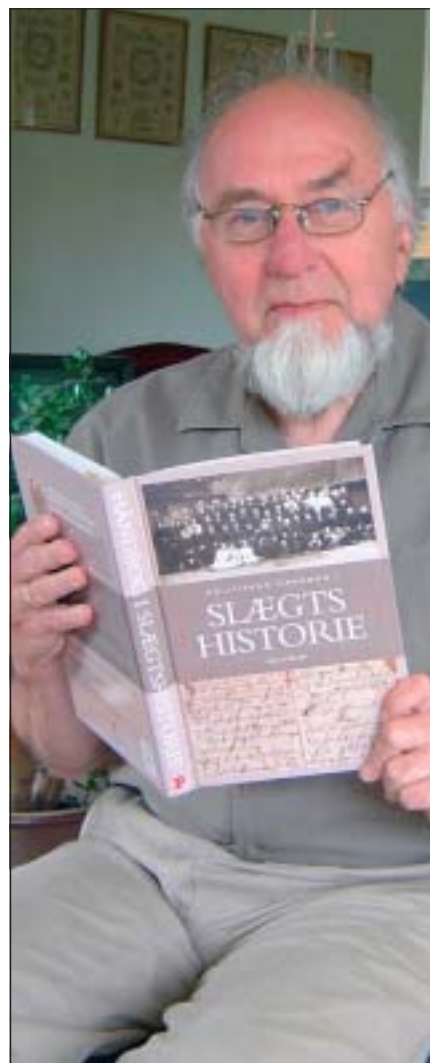
Jeg arbejdede i Viborg i 13 år, indtil jeg i 1981 vendte tilbage til Aabenraa, denne gang som landsarkivar".

Sommerkursus på højskole

Ved siden af udviklede formidlingsarbejdet sig. I 1962 blev der holdt et sommerkursus i danske herregårde på Køng højskole. For at fylde skolen op supplerede man med slægtsforskning. Denne del kom Worsøe til at stå for.

I den anledning skrev han en lille sag på 48 sider, som blev udgivet af Dansk Historisk Fællesforening under titlen *Grundbog i Slægtshistorie*.

Man savnede i høj grad en overskuelig og lettilgængelig introduktion til emnet, idet den eksisterende litteratur, først og fremmest Fabritius og Hatts klassiker *Håndbog i Slægtsforskning*, mildest talt ikke var egnet for forudsætningsløse begyndere.

Hans H. Worsøe med den nyeste udgave af Politikens håndbog i Slægts-historie.

Worsøes lille grundbog kom i flere udgaver og voksede støt. Politikens forlag overtog udgivelsen, og lige nu er 4. udgave ved at være udsolgt.

En ny udgave er planlagt til at komme næste år, forlaget har haft en føler ude. Den nye udgave skal revideres, det gælder naturligvis især afsnittet om edb, endskønt forfatteren har svært ved at se rimeligheden i at fylde en trykt bog med oplysninger om programmer og websider, som man alli-

gevel kan finde mere opdaterede på Internettet. Vigtigt er det, at den i forvejen fyldige litteraturliste udbygges yderligere, og endelig kommer der formentlig nye billeder til.

Her lægger Worsøe ikke skjul på, at der kan forekomme små debatter med billedredaktøren: Illustrerer det her billede noget væsentligt eller er det bare blikfang? At bogen skal fremtræde indbydende og inspirerende for læseren, er der dog fuldkommen enighed om.

Redaktør og formand

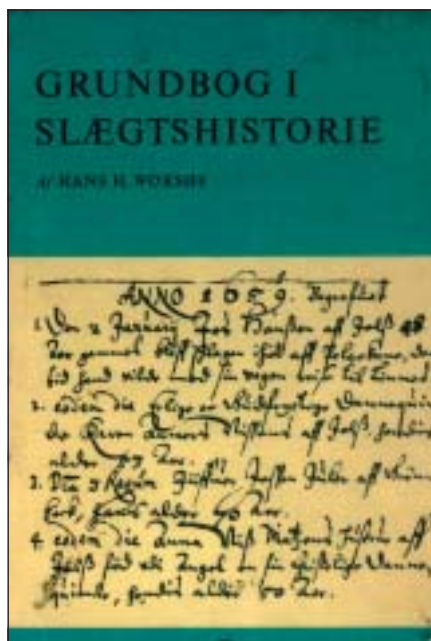
Hans H. Worsøe har været redaktør af *Personalhistorisk Tidsskrift* (der udgives af *Samfundet for dansk genealogi og Personalhistorie*, herefter blot omtalt som *Samfundet*) i perioden 1966-80 og derefter formand for *Samfundet* frem til 1993. Han har nu trukket sig tilbage fra formandsposten, men er stadig menigt medlem af bestyrelsen.

I anledning af 125 års jubilæet den 25. september 2004, der fejredes ved et heldagsarrangement på Rigsarkivet, havde han skrevet en stor artikel om foreningen, som er bragt i det sidste nummer af *Samfundets* tidsskrift.

“Det har været meget spændende at gå tilbage i historien, man får virkelig et overblik over udviklingen. I begyndelsen skulle man højtideligt godkendes for at blive medlem af *Samfundet*, og man fik et diplom. Man beskæftigede sig med adel, gejstlighed og den højere borgerstand. Det var *stamtavlen*, man dyrkede, og man medtog kun mandslinien. Slægtsnavnet var det vigtige, følgelig var det dem, der var født med slægtsnavnet og bar det videre, man koncentrerede sig om.

Når man lavede efterslægtstavler, fulgte man kun kvinderne i første led - man medtog døtrene og deres eventuelle ægtefæller, og så var det slut med dem.

Her har de nye navnelove betydet noget, for nu kan man jo tage sin mors eller mormors navn. I øvrigt vil det

Forløberen for Politikens Håndbog i Slægtshistorie: „den lille grønne“, som den så ud i 1976. Det var en tynd sag på 48 sider.

helt nye navnelovsforslag være endnu mere revolutionerende. I følge det, vil det blive frit at antage et slægtsnavn, der bæres af mere end 1.000 personer, helt uden at man har nogen som helst tilknytning til navnet. Det er nu nok at gå for vidt!

Kvindernes indtog

Tidligere var det næsten udelukkende mænd, der bedrev slægtforskning, men hvordan ser det ud i dag?

Er kvinderne ikke ligefrem i flertal, så er forholdet i hvert fald fifty-fifty. Tager man et kig på foreningslivet, så er kvinderne tæt ved at være dominerende her. Formændene for såvel *Sammenslutningen af Slægthistoriske Foreninger* (SSF) som *Samfundet* er kvinder, og nogle af de store lokalforeninger har en kvinde i spidsen.

Det første kvindelige medlem i *Samfundets* bestyrelse kom ind i 1973; det var Lise Lund fra Odense, og hun kom typisk nok som repræsentant for de slægtshistoriske foreninger, som man gerne ville have kontakt til. At kvinderne er med er meget

vigtigt, og det kommer i høj grad til at præge den forskning, der bliver drevet.

Uægte børn

Det er interessant, også rent forskningsmæssigt, at kvinderne er kommet så meget på banen. Det har ofte været sværere at finde materiale om kvinder, de har været mere anonyme i historien, men nu bliver der gjort meget for at finde stoffet frem. Det er et af de spændende nybrud.

I tingbøgerne dukker kvinderne jævnlige op som vidner, og så er der de mange historier om uægte børn. Her kan man virkelig få kød på sin slægtshistorie, og det er jo vigtigt.

Jeg har gjort en del ud af de uægte børn i min foredragsvirksomhed. Tidligere var det jo sådan, at nogle blev sure og resolut klappede bogen i, når de stødte på en sådan skamplet. I dag er man heldigvis mere åben og prøver at finde baggrundsmateriale frem. Det er meget vigtigt at lære folk at behandle kilder seriøst og kritisk. Der ligger en vigtig formidlingsopgave her”.

Rigtige forskere og amatører

Det har ikke altid været betragtet som helt fint at beskæftige sig med aneopsporing. Selv det faktum, at slægtforskere også i starten af firserne udgjorde omkring 80 % af de besøgende på arkiverne, rettede ikke op på det lidt nedladende syn på amatørerne. Det var slet ikke det, arkiverne anså for at være deres centrale opgave. Men efterhånden har holdningen ændret sig:

“Johan Hvidtfeldt (rigsarkivar 1963-78) havde megen forståelse for problematikken; man fik øjnene op for, at lokal- og slægtshistorien er to sider af samme sag. Når man går i dybden med sin slægtforskning, breder man sig uvægerligt ud i lokalhistorien. Mange slægtforskere kommer til at arbejde med et meget bredt spektrum af slægter og får derved mange dele af *Samfundet* med.

Charlotte S.H. Jensen (folkemindeforsker og kvinden bag bl.a. tv-serien *På sporet af slægten* og *Dansk Historisk Fællesråds* hjemmeside *historie-online.dk*) er højt værdsat på arkiverne for sin formidling, og også DDA's arbejde med kildeindtastningerne har skubbet i retning af en mere positiv vinkel på slægtsforskningen".

Omvendelsesvirksomhed

Hans H. Worsøe nævner et eksempel, der ret præcist illustrerer faghistorikerens syn på slægtsforskning:

"Knud Prange og jeg holdt engang et kursus i slægtsforskning for aften-skolelærere. Peter Seeberg (forfatter og daværende leder af Viborg Stiftsmuseum) var inviteret med og fandt lejlighed til at bemærke: "Nåh, er det jer, der dyrker omvendelsesvirksomhed?"

Det forstod vi slet ikke, men hans mening var, at vi måtte være ude på at omvende slægtsforskere til at beskæftige sig med lokalhistorie! Igen den typiske holdning: Slægtshistorie er ikke seriøs. Måske har det betydet noget for mig, at jeg ikke er faghistoriker? Jeg har måttet lære håndværket.

Hvidtfeldt og hans forgænger Svend Aakjær ville gøre personalesammensætningen på arkiverne bre-

dere og ansatte andre humanister, for på den måde at få hele spektret med. Det har betydet meget for forståelsen af slægtshistorie som fag".

De små sedlers tid

Hvordan har du det med alt det nye, der sker?

"De gode gamle principper vedrørende arbejdsmetode og kildekritik gælder stadig, men de tidligere faste ideer omkring slægts- og konsangvinitets-tavler (tavle, hvor ane og efterslægt kombineres) m.v. er ved at gå i opløsning. Det er da herligt, at man kan lægge alt ind i et program og så selv vælge, hvem man vil bruge som udgangspunkt, proband. Men her ligger også en fare - arbejdet bliver ikke så struktureret, og man mister måske overblikket.

Før arbejdede man med små sedler, som man så skrev sammen til en bog, når man syntes, man havde samlet sit stof. Nu er det meget nemmere: Man kan efter behag og behov vælge en enkelt gren af slægten og udskrive dennes historie.

Etiske problemer

Der er dog nogle etiske problemer, som vokser i takt med, at det bliver nemmere at lægge ting ud. Man skal

passé meget på med, hvad man offentliggør på Internettet; især adoptionsproblemer er meget følsomme, og man kan let komme til at såre andres følelser. Folk skal ikke, ved at læse en tilfældig hjemmeside, finde ud af, at de er adopterede. Derfor kan man ikke være varsom nok.

Man må huske aldrig at oplyse noget om en anden nulevende person uden vedkommendes samtykke. Hvis man holder sig den regel for øje, kan det aldrig gå helt galt. Og man skal naturligvis altid opgive sine kilder.

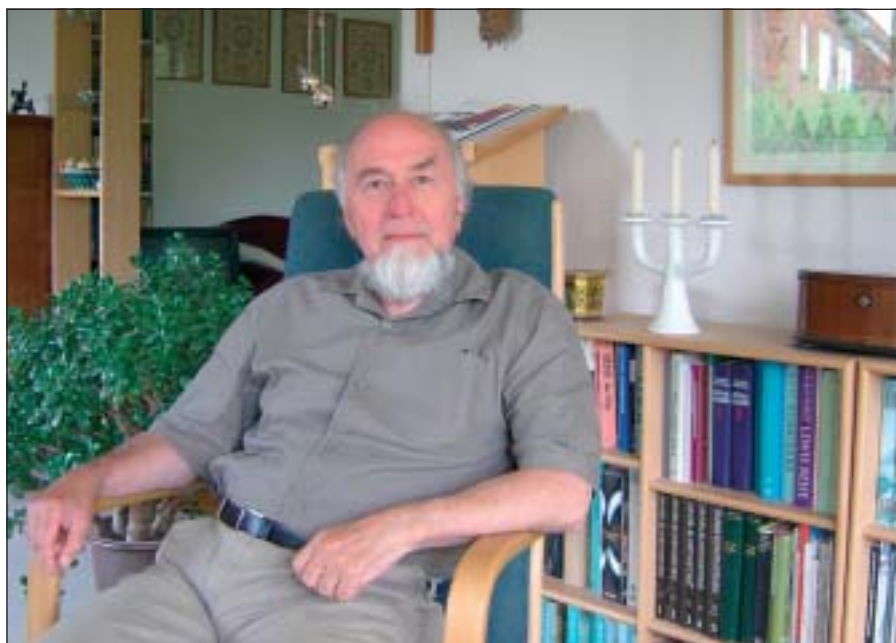
Teknologien har haft stor betydning ved at gøre adgangen til kilderne lettere. Det er en ting, og det er fint. En anden fantastisk ting er programmerne; mængden af dem gør det dog lidt svært at orientere sig, og det kan nemt være tilfældigt, hvad man ender med at bruge.

Jeg startede selv med Persfile og gik siden over til Brothers Keeper, som jeg har haft meget fornøjelse af at arbejde med. Det er enkelt at bruge, og det er nemt at udskrive noget, der ser pænt ud. Det, at det er så let selv at producere materialer, går nok desværre ud over publiceringen af tidsskriftartikler og bøger. Det er blevet mærkbart sværere at få stof til tidsskrifterne, kan jeg konstatere.

Indsamling uden mål

Der ligger en risiko i, at man ikke sætter sig et mål, men bare bliver ved med at samle. Mulighederne for at udveksle er store, og måske lægger man bare ukritisk det hele ind. Det er betænkeligt, hvis man ikke kontrollerer oplysningerne. Og hertil kommer det etiske problem.

Endelig er der det, man går glip af, hvis man henter det hele ned i elektronisk form. Det er jo en fantastisk oplevelse at sidde med arkivalierne og at åbne en pakke fra 1700-tallet. Undertiden kan man fornemme, at pakken ikke har været åbnet, siden dengang skriveren sad med den; det sand, som han har efterladt, ligger stadig mellem bladene". (Fortsætter)

Fremtidens slægtsbog

Hvordan vil det se ud i fremtiden?

“Udviklingen vil fortsætte, så mere og mere vil blive samlet i store databaser med kilder og billeder. Man vil kunne gå ind og hente de oplysninger, man har behov for, og få printet det ønskede ud (print-on-demand). Det vil være en kombination af ane- og efter-slægtstavler, konsangvinitetstavler.

Der vil ikke komme så mange store slægtsbøger, men den enkelte forsker vil selv kunne udskrive en slægtshistorie over udvalgte grene af slægten, efter ønske og behov til særlige lejligheder.

Jeg ser tendenser til, at mange vil gå i dybden med de sidste generationer, altså omkring 150 år tilbage i tiden, så man lige får den sidste generation på landet med, inden de storvandrer fra land til by tager fart. Herigennem kan man vise de store forandringer, der er sket i perioden”.

Den vigtige formidling

Har valget af denne periode også noget med skrækken for gotisk skrift at gøre?

“Ja, læsning af gotisk håndskrift vil da være et problem. Her har de slægts-historiske foreninger en stor mission ved at udbyde kurser i skriftlæsning og ligeledes kildekritik. Foreningerne har betydet utrolig meget via deres foredragsvirksomhed. Her adskiller de sig fra Samfundet, der mere er til udgivelser”.

Hermed er vi tilbage ved et kardinalpunkt: Formidlingen.

Hans H. Worsøe har i sin tid været med i næsten alt, hvad der er foregået inden for formidling på slægtsforskerområdet. Udøvet gennem en meget aktiv foredragsvirksomhed. Det startede allerede kort efter ansættelsen i Aabenraa. Århus-foreningen ville gerne arrangere et foredrag om slægtsforskning i Sønderjylland, og da det tidligere medlem nu havde fået arbejde i landsdelen, oven i købet på landsarkivet, måtte han jo være et oplagt emne som foredragsholder.

Efter udgivelsen af den “lille grønne bog” (den første grundbog i slægts-historie) eksploderede det nærmest. En fast begivenhed hver sommer gennem en halv snes år var otte-dages-kurset på Køng Højskole, der senere blev overtaget af SSF og flyttet til først Bording, siden Snoghøj for så at ende op som weekendkurset på Nørregaards Højskole i Bjerringbro. Derudover har der været talrige foredrag i foreninger rundt omkring i landet. Desværre har han måttet stoppe virksomheden, vist ikke så meget for at geare ned, men fordi stemmebåndene ikke kan blive ved med at holde til det.

Søren Larsen fra Vorsø

Du har haft tid til at forske i din egen slægt?

“Ja, jeg har bl.a. eftersporet mit slægtsnavn. Det stammer fra en lille ø ved navn Vorsø i Horsens Fjord. Denne ø ejede Søren Larsen og hans hustru tilbage i starten af 1700-tallet. Han var søn af en fattig skipper i Aalborg, men havde dels tjent sine penge som forvalter på bl.a. Løvenholm gods, hvor han havde ry for at have været noget af en bondeplager, og dels arvet efter sin svigerfar, regiments-skriver Laurids Detlefsen Møller.

Søren og hans kone døde begge i begyndelsen af 1720'erne og efterlod sig otte umyndige børn, som blev sat i pleje rundt omkring og meget oplagt blev kaldt Vorsø-børnene; herefter hængte navnet ved.

Tre sønner blev præster, og de pyn-tede lidt på navnet, som gejstlige har for vane, stavede det med W og tilføjede et -e i enden. Døtrene blev gift med bl.a. en Møller, en Brøndsted og en Engelbrecht. Den sidstes søn blev guldsmed i Trondheim. Vi var deroppe på ferie i foråret og fandt en gravsten over en af efterkommerne. Guldsmedeforretningen stod der også stadig!

Fanden og det fjermer baghjul

En søn af den gamle Søren Larsen, Laurids Sørensen Worsøe, blev præst i Blegind og Hørning og gik under

navnet “Slante-Laust”. Det blev sagt om ham, at han kunne mane den onde i jorden. Når han havde været ude at spille l’Hombre, fik han den onde til at tage det “fjermer baghjul” af vognen, hvorefter han bukkede ham sammen og anbragte ham som det manglende hjul på vognen. Han forstod at flette kortfarverne ind i sine prædiker.

Da han døde i 1780, blev han begravet under tagdryppet i Blegind kirke, det skulle være det bedste sted på kirkegården. I kirken hænger en mindetavle over ham, og en del af præstegården eksisterer stadig. Vi har besøgt den, og det var en mærkelig fornemmelse at stå der i de samme bygninger“.

Hollændere

”En anden speciel person, i min kones familie, er den Jochum Ludvig Ernst, der var mejerist på Tjele gods og en utrolig trættekær person. Han fik både børn med sin kone og en anden kvinde og blev afsat fra sit mejerist-hverv. I stedet fik han overladt en kolonistgård i Christianshede.

Det var en deroute uden lige; familien fik 10 rdl. om året at klare sig for, og han skrev klager i stribevis, som jeg har fundet i Rigsarkivet. Det endte med, at han skulle sættes ud fra gården, men både han og konen bandt sig til sengene, da udsætningsfolkene kom, og det formildede sindene, så de fik lov til at blive.

Jochum Ludvig Ernst tilhører en gren, der kom til Danmark som mejerister i 1740'erne. De blev kaldt “hollændere”, men mine undersøgelser, bl.a. ud fra forpagtningskontrakten på “holländeriet”, har vist, at sporet efter dem fører til Mecklenburg.

Feje soldater

En meget tankevækkende historie er min farmors fars, som var med på Dybbøl. Han var uheldig at blive taget til fange og tilbragte halvandet år i Østrig. Selve fangenskab var ikke så slemt, for østrigerne var ikke vi-

dere tyskvenlige og behandlede fangerne fint. Men da de kom tilbage til Danmark og meldte sig til myndighederne i København, spyttede folk på dem som de feje soldater, der *lod sig tage* af fjenden!”

Har du planer om at udgive din egen "store" slægtshistorie?

“Jeg har udgivet et værk om en af Worsøe-præsterne, Wilhelm Adolph Worsøe og hans efterkommere i 1965 og et mindre hæfte om min egen gren, Laurids Sørensen Worsøe-grenen, i 2001. Ellers - nej, det vil nok mest blive udprint, når der er behov for det.

Jeg har haft mange fine oplevelser med min slægtsforskning. Det er pragtfuldt, når man, sommetider ved

et tilfælde eller måske ved en særlig sans, finder et spor. Det kan være en umulig ane, der omsider viste sig at komme fra Skåne, eller hollænder-sporet, der førte til Mecklenburg.

Den der glæde, man føler ved pludselig at finde noget, man har ledt længe efter, den får man ikke, når man bare henter en række navne via nettet eller en gedcom-fil”.

Ingen tvivl om at fremtidens slægtsforskere får det lettere, men mere spændende?

Kathrine Tobiasen

DIS-Danmarks ekspedition

Ole Hald Madsen
Rikkeminde Allé 4
5250 Odense SV
ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 26 84 25 19
Telefonen er åben for ekspedition:
Tirsdag kl. 14-18
Ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. CD'en med Slægt & Data, disketten „Hvem Forsker Hvad“ etc.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

www.dis-danmark.dk

Hanne Marie Rud
webmaster@dis-danmark.dk

DIS-Danmarks bestyrelse

Ole H.Jensen <i>Formand, HFH-repr.</i> Kløvermarken 3, 6430 Nordborg. Tlf. 74 45 02 35	jensen@dis-danmark.dk
Erik Kann <i>Næstformand, ansvh.redaktør.</i> Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum. Tlf. 45 85 18 02	kann@dis-danmark.dk
Werner Wittekind <i>Kasserer, nordtysk-repr.</i> Rudersdalsvej 114, 2840 Holte. Tlf. 45 41 43 15	wittekind@dis-danmark.dk
Henriette Idestrup <i>Sekretær, nordtysk-repr.</i> Ejby Møllevej 64, 5220 Odense SØ. Tlf. 65 91 62 10	idestrup@dis-danmark.dk
Kathrine Tobiasen <i>Redaktionsmedlem.</i> Korsagervej 13, 8900 Randers. Tlf. 86 44 56 89	tobiasen@dis-danmark.dk
Ruben Højmark Jensen <i>DIS-Træf.</i> Lucernevej 17, 4180 Sorø. Tlf. 57 83 28 94	hojmark@dis-danmark.dk
Jette Jørgensen Valhøjs Alle 102 B. st.tv., 2610 Rødovre. Tlf. 36 70 96 42	jorgensen@dis-danmark.dk
Ole Degn <i>KIK-repr.</i> Mellemhøjen 11, 8800 Viborg. Tlf. 86 67 47 02	degn@dis-danmark.dk
Boris Reimann <i>Nordisk + KIK-repr.</i> H.J.Poulsens Allé 118, 5250 Odense SV. Tlf. 66 17 2840	reimann@dis-danmark.dk
Jens V. Olsen <i>Suppleant.</i> Bandholmvej 5, 4000 Roskilde. Tlf. 46 75 51 73	olsen@dis-danmark.dk
Arne Christiansen <i>Suppleant.</i> Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34	christiansen@dis-danmark.dk

Returneres ved varig adresseændring

Kontingent for 2005

Så er det atter tid for betaling af kontingent for det kommende år; det er denne gang sat til 175 kr., og sidste frist er 1.2.2005.

I år er fremgangsmåden dog ændret. Nu er der ikke længere girokort på bagsiden. DIS-Danmark er gået over til PBS. Dette har dels været et ønske fra mange medlemmer, dels er det meget arbejdsbesparende for kassereren, idet al bogføring foregår pr. net og PC uden min indblanding bortset fra, at jeg skal godkende indbetalingerne.

I år får alle tilsendt et brev med girokort. Herpå findes nederst i det maskinelle aflæsningsfelt en unik kode. Man kan så vælge at tilmelde betalingen til PBS, betale gennem netbank eller betale i bank eller på posthus.

Betal gerne via NETBANK

I, der betaler via netbank, skal vælge kortart 71 samt indtaste koden nederst på det tilsendte girokort. Hvis du over netbank vil foretage en overførsel, skal du bruge 9570 som registreringsnummer (kontonummer). Men husk, hvis I ikke bruger det vedhæftede girokort, skal I skrive koden herfra som identifikation.

'Indbetaler' må gerne være en anden person end DIS-medlemmet, men HUSK også her at opgive koden, for ellers vil jeg oprette personen som nyt medlem.

Fra udlandet

Ifølge PBS kan man bruge denne service også fra udlandet ved at aflevere girokortet i ens lokale bank.

Via netbank eller overførsel gennem egen bank kan alle udenlandske medlemmer betale ved at benytte følgende IBAN-nummer DK71 3000 0005 0120 58 og indbetale 175 Dkr.

Norske medlemmer kan indbetale kontingent til konto 8101 06 11601. Denne konto gælder i Norge og kræver ingen afgift. Men husk, beløbet skal svare til Dkr. 175,00.

Forudbetalinger

Mange har sidste år af en eller anden grund betalt dobbelt. Disse vil med vores nye system kun blive opkrævet 50 kr.

Derudover har jeg stadig 8 ukendte indbetalinger, foretaget på posthuset, uden at indbetaler er oplyst; der er tale om både fornyelse af medlemskab samt nyindmeldte!

Jeg ønsker jer alle et godt nytår. Må I finde lige det, I har søgt gennem mange år, i år 2005.

Jeres kasserer i DIS-Danmark,

Werner Nielsen Wittekind